

**NACIONALNI CENTAR ZA VANJSKO
VREDNOVANJE OBRAZOVANJA**

**GODIŠNJE IZVJEŠĆE
NACIONALNOG CENTRA ZA
VANJSKO VREDNOVANJE
OBRAZOVANJA
ZA 2011. GODINU**

Godišnje izvješće NCVVO-a za 2011. godinu

OSOBNNA ISKAZNICA

NACIONALNOG CENTRA ZA VANJSKO VREDNOVANJE OBRAZOVANJA

PUNI NAZIV: ***Nacionalni centar za vanjsko vrednovanje obrazovanja***

SKRAĆENI NAZIV: Centar ili NCVVO

ADRESA: 10000 Zagreb, Petračićeva 4

PRAVNO USTROJBENI OBLIK: javna ustanova

OSNIVAČ: Republika Hrvatska

ODGOVORNA OSOBA: ravnatelj Goran Sirovatka, dipl.ing.

TELEFON: 01/4501-800

TELEFAX: 01/4501-801

E-POŠTA: ncvvo@ncvvo.hr

WEB: www.ncvvo.hr

Matični broj poslovnog subjekta: 1943430

OIB: 94833993984

Šifra djelatnosti: 75120

Datum osnutka: 04. ožujka 2005. godine, Trgovački sud u Zagrebu

SADRŽAJ

0.	NACIONALNI CENTAR ZA VANJSKO VREDNOVANJE OBRAZOVANJA	7
0.1	OPĆE ODREDNICE	7
0.2	DJELATNOSTI CENTRA	7
0.3	ZAKONSKI I PODZAKONSKI AKTI: IZMJENA POSTOJEĆIH I DONOŠENJE NOVIH	9
0.4	ZAŠTITA PODATAKA	10
0.5	USTROJSTVO CENTRA	11
0.5.1	Upravljanje Centrom: Upravno vijeće i Stručni savjet	11
0.5.2	Ustrojstvo Centra: službe i odjeli	12
1.	OPĆI POSLOVI CENTRA U 2011. GODINI	15
1.1	KADROVI	15
1.2	POSLOVNI PROSTOR	16
1.3	VANJSKI SURADNICI	16
1.4	NABAVA MATERIJALA	17
2.	OSTVARENJA VANJSKOGA VRJEDNOVANJA U USTANOVAMA ZA RANI I PREDŠKOLSKI ODGOJ	18
2.1	RAZVOJ METODOLOGIJE I INSTRUMENTATA ZA PRAĆENJE KVALITETE RADA USTANOVA ZA RANI I PREDŠKOLSKI ODGOJ	18
2.1.1	Priručnik za samovrjednovanje ustanova za rani i predškolski odgoj	20
2.1.2	Pilot-projekt „Samovrjednovanje ustanova za rani i predškolski odgoj“	21
2.2	PROJEKT „PREDŠKOLSKIM ODGOJEM DO POTPUNE INTEGRACIJE“	23
3.	OSTVARENJA VANJSKOGA VRJEDNOVANJA U OSNOVNIM I SREDNJIM ŠKOLAMA	25
3.1	SAMOVJRJEDNOVANJE U OSNOVNIM ŠKOLAMA	25
3.1.1	Analiza Izvješća o samovrjednovanju osnovnih škola	25
3.1.2	Obrazac za Izvješće o samovrjednovanju osnovnih škola	27
3.1.3	Edukacija školskih Timova za kvalitetu „Uspješna škola“	28

3.2	SAMOVJRJEDNOVANJE U SREDNJIŠKOLAMA	29
3.2.1	Samovrjednovanje srednjih škola u školskoj godini 2010./2011.	29
3.2.1.1	Edukacija suradnika Mreže podrške samovrjednovanju škola	29
3.2.1.2	Analize prikupljenih podataka	30
3.2.2	Samovrjednovanje srednjih škola u školskoj godini 2011./2012.	31
3.2.2.1	Edukacija školskih Timova za kvalitetu	31
3.2.2.2	Rad na Projektu	32
3.3	RAZVOJ ZAVRŠNIH ISPITA NA KRAJU OBRAZOVNIH CIKLUSA	32
3.3.1	Ciljevi i aktivnosti Projekta	32
3.3.2	Aktivnosti Projekta provedene u 2011. godini	36
3.4	NACIONALNI ISPIT IZ MATEMATIKE U OSMIM RAZREDIMA OSNOVNE ŠKOLE	40
3.5	NACIONALNI ISPIT IZ PREDMETA ZDRAVSTVENA NJEGA	42
3.6	ZASTUPLJENOST PODUZETNIČKIH SADRŽAJA U PROGRAMIMA SREDNJIH ŠKOLA U REPUBLICI HRVATSKOJ	44
3.7	PROJEKT IZRADE KONCEPTUALNOG OKVIRA ZA ISPITIVANJE HRVATSKOGA JEZIKA U OSNOVNOJ I SREDNOJ ŠKOLI	46
3.8	KVALITATIVNE ANALIZE ISPITA VANJSKOGA VRJEDNOVANJA	47
3.8.1	Kvalitativna analiza ispita vanjskoga vrjednovanja obrazovnih postignuća učenika 8. razreda provedenih 2008. godine: Geografija i integracija Geografija i Povijest	47
3.8.2	Kvalitativna analiza ispita vanjskoga vrjednovanja obrazovnih postignuća učenika 8. razreda provedenih 2008. godine: Hrvatski jezik i Povijest	49
3.9	IPA PROJEKT U SKLOPU KOMPONENTE IV, OPERATIVNOG PROGRAMA ZA RAZVOJ LJUDSKIH POTENCIJALA	54
3.10	LICENCIRANJE UČITELJA, NASTAVNIKA, STRUČNIH SURADNIKA I RAVNATELJA	55
4.	MEĐUNARODNI PROJEKTI I SURADNJE	56
4.1	PIRLS i TIMSS	56
4.2	ESLC	57
4.3	EPSO	61
4.4	OECD/PISA	62
4.5	OECD/TALIS	68
4.6	IEA/ICILS	71

5. DRŽAVNA MATURA	73
5.1 PRIPREMA ISPITNOG MATERIJALA	73
5.2 ORGANIZACIJA I PROVOĐENJE ISPITA	73
5.3 PRIPREME I PROVEDBA DRŽAVNE MATURE U 2011. GODINI	75
5.4 ANALIZE REZULTATA ISPITA DRŽAVNE MATURE	83

0. NACIONALNI CENTAR ZA VANJSKO VREDNOVANJE OBRAZOVANJA

0.1 OPĆE ODREDBE

Nacionalni centar za vanjsko vrednovanje obrazovanja (u daljnjem tekstu Centar ili NCVVO) ustrojen je temeljem Zakona o Nacionalnom centru za vanjsko vrednovanje obrazovanja (NN, 151/04).

Osnivač Centra je Republika Hrvatska, a prava i dužnosti osnivača obavlja Vlada Republike Hrvatske. Nadzor nad zakonitošću rada Centra obavlja Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa. Nacionalni centar za vanjsko vrednovanje obrazovanja je javna ustanova koja obavlja poslove vanjskog vrjednovanja u odgojno-obrazovnom sustavu Republike Hrvatske i poslove provođenja ispita temeljenih na nacionalnim standardima.

Na temelju članka 7. stavka 2. Zakona o Nacionalnom centru za vanjsko vrednovanje obrazovanja (NN, 151/04) i članka 54. Zakona o ustanovama (NN, 76/93, 29/97 i 47/99) Upravno vijeće Nacionalnog centra za vanjsko vrednovanje obrazovanja na sjednici održanoj 1. prosinca 2005. godine donijelo je Statut Centra, koji u 61 članku sadrži odredbe i propise Centra.

0.2 DJELATNOST CENTRA

Djelatnost Centra je vanjsko vrjednovanje u odgojno-obrazovnom sustavu Republike Hrvatske i provođenje ispita temeljenih na nacionalnim standardima.

Prema članku 11. statuta Centar obavlja sljedeće aktivnosti:

- planira strategije i metodologiju provođenja ispita i vanjskog vrjednovanja u obrazovanju;
- provodi znanstvenoistraživački rad u području edukacijskih mjerenja i vanjskog provjeravanja znanja, vještina i ostalih kompetencija;
- izrađuje banke zadataka, konstruira testove i ostale ispitne materijale;
- izrađuje i publicira ispitne kataloge i utvrđuje standarde vrjednovanja znanja, vještina i ostalih kompetencija;
- izrađuje i publicira radne materijale i priručnike za pripremanje ispita;

- surađuje i usklađuje rad s međunarodnim certifikacijskim centrima i organizacijama;
- organizira provođenje međunarodnih ispita i međunarodnih komparativnih analiza u obrazovanju;
- provodi vanjsko vrjednovanje u osnovnim i srednjim školama te drugim ustanovama koje se bave profesionalnim obrazovanjem i usavršavanjem;
- organizira i provodi sve vrste ispita, uključujući i državnu maturu;
- analizira, statistički obrađuje i objavljuje rezultate ispita i vanjskog vrjednovanja obrazovanja;
- na temelju evaluacijskih analiza daje prijedloge Ministarstvu znanosti, obrazovanja i športa za trajno unaprjeđivanje kvalitete obrazovanja;
- provodi savjetodavni rad sa školama – pomaže školama u samovrjednovanju i razvoju temeljenom na rezultatima standardiziranih testiranja;
- organizira seminare za nastavnike u području edukacijskih procjena, ocjenjivanja i vrjednovanja napredovanja učenika;
- organizira seminare za vanjske suradnike Centra u procesu pripreme i provođenja ispita (predmetna povjerenstva, vanjski ocjenjivači, autori ispitnih zadataka, itd.);
- razvija i održava informacijski sustav te tiska i objavljuje dokumente i publikacije iz područja vanjskog vrjednovanja;
- pruža stručnu, tehničku i administrativnu potporu stručnim radnim skupinama i vanjskim suradnicima;
- izdaje potvrde i svjedodžbe o položenim ispitima;
- obavlja druge poslove u svezi s provođenjem nacionalnih ispita i vanjskog vrjednovanja u obrazovanju.

U obavljanju poslova iz svoje djelatnosti, Centar surađuje i sa znanstvenim i odgojno-obrazovnim ustanovama te drugim srodnim ustanovama, fizičkim i pravnim osobama. O rezultatima svog rada izvještava Vladu Republike Hrvatske i Odbor za obrazovanje, znanost i kulturu Hrvatskog sabora, najmanje jedanput godišnje.

Centar također pravodobno izvješćuje javnost o obavljanju svoje djelatnosti.

0.3 ZAKONSKI I PODZAKONSKI AKTI: IZMJENA POSTOJEĆIH I DONOŠENJA NOVIH

ZAKONI:

1. Zakon o Nacionalnom centru za vanjsko vrednovanje obrazovanja (NN, 151/04)
2. Zakon o ustanovama (NN, 76/93, 29/97-ispravak, 47/99-ispravak)
3. Zakon o plaćama u javnim službama (NN, 27/01)
4. Zakon o državnim službenicima (NN, 92/05, 107/07, 27/08)
5. Zakon o javnoj nabavi (NN, 110/07, 125/08)
6. Zakon o radu (NN, 149/09, 61/11)
7. Zakon o pečatima i žigovima s grbom Republike Hrvatske (NN, 33/95)
8. Zakon o zaštiti na radu (NN, 86/08, 59/96, 94/96, 114/03 i 100/04)
9. Zakon o zaštiti od požara (NN, 58/93)
10. Zakon o općem upravnom postupku (NN, 47/09)
11. Zakon o proračunu (NN, 87/08)
12. Zakon o akademskim i stručnim nazivima i akademskom stupnju (NN, 107/07)
13. Zakon o tajnosti podataka (NN, 79/07)
14. Zakon o zaštiti osobnih podataka (NN, 103/03)

PODZAKONSKI AKTI:

1. Statut Nacionalnog centra za vanjsko vrednovanje obrazovanja (NN, 1/06)
2. Pravilnik o polaganju državne mature (NN, 127/10)

OPĆI AKTI CENTRA:

1. Pravilnik o unutarnjem ustrojstvu i njegove izmjene i dopune
2. Pravilnik o radu
3. Pravilnik o zaštiti na radu
4. Pravilnik o zaštiti od požara
5. Pravilnik o stručnom usavršavanju
6. Pravilnik o poslovnoj tajni
7. Pravilnik o zaštiti arhivskoga i registraturnoga gradiva

KOLEKTIVNI UGOVORI:

Temeljni kolektivni ugovor za službenike i namještenike u javnim službama (NN, 115/10).

0.4 ZAŠTITA PODATAKA

Člankom 4. Zakona o Nacionalnom centru za vanjsko vrednovanje obrazovanja propisano je da Nacionalni centar za vanjsko vrednovanje obrazovanja obavlja poslove vanjskoga vrjednovanja u odgojno-obrazovnom sustavu Republike Hrvatske i poslove provođenja ispita prema nacionalnim standardima. Člankom 6. stavka 3. Zakona o Nacionalnom centru za vanjsko vrednovanje obrazovanja, a u smislu članka 34. Zakona o tajnosti podataka propisano je da se banke zadataka, testovi i ostali ispitni materijali, kao i identitet ispitanika smatraju poslovnom tajnom.

Podatci iz djelatnosti Nacionalnog centra za vanjsko vrednovanje obrazovanja koji se odnose na pripremu i provođenje ispita, nacionalnih ispita, ispita državne mature i državne mature, prema Zakonu o Nacionalnom centru za vanjsko vrednovanje obrazovanja (NN, 151/04) te podatci koji se odnose na pripremu i provođenje međunarodnih istraživanja - PISA, PIRLS, TIMSS, TALIS, ICILS, ESCL - smatraju **poslovnom tajnom** kako slijedi:

- banke zadataka
- sadržaje neiskorištenih ispita i ostalih neiskorištenih ispitnih materijala
- točne odgovore
- ključeve za ocjenjivanje
- podatke na temelju kojih se utvrđuje identitet ispitanika
- sadržaje nacionalnih ispita, ispita državne mature, državne mature i ispita međunarodnih istraživanja
- liste za odgovore učenika
- liste za ocjenjivače
- digitalne zapise svih materijala vezanih uz provedbu ispita
- podatke o učenicima koji sudjeluju u ispitivanju
- riješene ispite učenika
- baze podataka s pojedinačnim rezultatima učenika
- potvrde i svjedodžbe o položenim ispitima
- statističke obrade podataka, izvješće o provedbi i rezultatima do njihove javne prezentacije

- sadržaj upitnika za ispitivanje
- rezultate bilo koje škole ili ispitanika koji sudjeluju u međunarodnom istraživanju te Hrvatske u cjelini
- sve informacije vezane uz pripremu istraživanja i uz škole koje sudjeluju u međunarodnom istraživanju
- sadržaj ispitnih knjižica
- pojedinosti i kriterije za kodiranje ispitnih knjižica
- tehnologiju prikupljanja podataka, njihov unos i obrade

Izjava o zaštiti tajnosti podataka je uručena svim zaposlenicima i vanjskim suradnicima Centra. Ovom izjavom se određuje koji se podatci smatraju poslovnom tajnom i način postupanja s tim podacima. U uredima u kojima se radi na izradi ispitnog materijala za državnu maturu izvršena je instalacija video nadzora.

Nacionalni centar za vanjsko vrednovanje je završilo postupak registracije pri Agenciji za zaštitu osobnih podataka.

0.5 USTROJSTVO CENTRA

Ustrojstvo Centra uređuje se Zakonom o Nacionalom centru za vanjsko vrednovanje obrazovanja i Statutom Centra.

Makroorganizacijsko ustrojstvo Centra propisano Statutom i Zakonom je u skladu s njima, a odlukama upravnog vijeća Centra tijekom 2011. godine izmijenjeno i dopunjeno u skladu s potrebama stvarnog funkcioniranja Centra te uspostavom funkcionalne strukture Centra.

0.5.1 Upravljanje Centrom: Upravno vijeće i Stručni savjet

Centrom upravlja Upravno vijeće koje ima predsjednika i šest članova koje imenuje i razrješava Vlada Republike Hrvatske, iz redova istaknutih znanstvenika i stručnjaka, na prijedlog ministra znanosti, obrazovanja i sporta, a na temelju javnog poziva.

Dana 28. listopada 2009. Vlada Republike Hrvatske imenovala je Upravno vijeće. Za predsjednika Upravnog vijeća imenovan je prof.dr.sc. Damir Boras, a za članove: prof.dr.sc. Draženka Blaži, prof.dr.sc. Antonije Dulčić, Suzana Hitrec, prof.dr.sc. Hrvoje Kraljević, prof.dr.sc. Ilija Živković i Ivanka Roksandić, prof.

Stručni savjet je kolegijalno stručno tijelo Centra. Ima predsjednika i četiri člana: jednog člana iz reda stručnih djelatnika Centra i tri člana iz reda vanjskih suradnika. Članovi Stručnog savjeta moraju imati doktorat znanosti. Predsjednik Stručnog savjeta je ravnatelj Centra Goran Sirovatka, dipl.ing., a članovi su: dr.sc. Jasminka Buljan Culej, akademik Leo Budin, prof.dr.sc. Nenad Prelog i doc.dr.sc. Vesna Lužar-Stiffler. Članove Stručnog savjeta imenuje Upravno vijeće Centra.

Upravno vijeće je donijelo Odluku o imenovanju zamjenice ravnatelja dr.sc. Jasmine Muraje u srpnju 2011. godine.

0.5.2 Ustrojstvo Centra: službe i odjeli

Ustrojbene jedinice Centra su službe i odjeli koje osiguravaju učinkovito i kvalitetno djelovanje.

- Služba općih poslova i odnosa s javnošću osigurava pravnu, stručnu i administrativnu potporu Centru i predstavljanju aktivnosti Centra u javnosti. U službi je ustrojen Odsjek za pravne kadrovske poslove.
- Financijska služba obavlja poslove i zadatke povezane s financijskim poslovanjem Centra.
- Odjel za organizaciju i provođenje ispita organizira i provodi ispite u školskim i drugim ustanovama. Priprema i tiska materijale te osigurava distribuciju ispitnih materijala u škole u kojima se provode ispiti. Rad ovog odjela uključuje i komunikaciju s ispitnim koordinatorima i školskim ispitnim povjerenstvima, ustroj mreže ocjenjivača, učitavanje ispitnih materijala optičkim čitačima te pripremu baza podataka za statističke analize.

U odjelu je ustrojen Odsjek za vanjsko vrednovanje uz prilagodbu ispitne tehnologije, koji obrađuje zahtjeve pristupnika koji imaju pravo na prilagodbu ispitne tehnologije te priprema ispite za njih.

- Istraživačko-razvojni odjel se bavi istraživanjima u području edukacijskih mjerenja, razvojem i konstrukcijom ispitnih testova, obavlja psihometrijske analize i surađuje s međunarodnim institucijama koje se

bave istim poslovima. U Odjelu se provodi TIMMS, PIRLS i ESLC međunarodno istraživanje.

- Odjel za promicanje kvalitete obrazovanja bavi se analizom rezultata testiranja i ispitivanja i na temelju toga predlaže konkretne postupke za otklanjanje nedostataka i unaprjeđivanje kvalitete rada škola. Ima savjetodavnu ulogu i tijesno surađuje sa školama, potiče njihovo samovrjednovanje i razvojne planove. Surađuje sa znanstvenim i odgojno-obrazovnim ustanovama. Vodi projekt izrade vrjednovanja nacionalnih postignuća.
- Informacijsko-računalni odjel bavi se vođenjem baze podataka i evidencija, obradom podataka, razvojem programske podrške za statističke analize te sustavom zaštite baza podataka, kao i psihometrijskim analizama ispita provedenih u Centru te provedbom psihometrijske recenzije ispita u pripremi.
- Odjel za izdavaštvo je prestao postojati jer su njegove funkcije pripreme ispita za osnovne škole kojima se bavio preraspoređene u druge Odjele.
- Odjel za svjedodžbe i kvalifikacije ne obavlja funkcije navedene u svom imenu. Izdavanje svjedodžbi redovitim učenicima srednjih škola obavljaju školske ustanove, a pristupnicima koji nisu redoviti učenici srednjih škola. Obavljaju se poslovi vezani uz kvalifikacije kao i licenciranje nastavnika, a do zakonske odnosno podzakonske regulative navedenih područja rada.
- *PISA centar* kao nacionalna provedbena jedinica OECD/PISA istraživanja provodi evolvaciju znanja i vještina učenika sukladno međunarodno dogovorenim standardima.
- Odjel za izradu ispitnih materijala ima zadaću pripremati ispitne materijale za sve vrste ispita; nacionalne ispite u osnovnim i srednjim školama, državnu maturu, kao i izrađivati banku zadataka Centra. Odjel priprema i osposobljava autore ispitnih zadataka. U Odjelu se u cijelosti

vode poslovi pripreme ispita vođenja stručnih radnih skupina i izrade ispitnih kataloga, ispitnih specifikacija i izrade ispita do tiska ispita.

- Odjel za logistiku pakira, šalje i zaprima ispite. Daje logističku potporu tijekom ocjenjivanja ispita, optičkog čitanja i pohrane ispita.

1. OPĆI POSLOVI CENTRA U 2011. GODINI

1.1 KADROVI

U Nacionalnom centru za vanjsko vrednovanje obrazovanja s danom 31. prosincem 2011. bilo je 54 djelatnika koji su uključeni u poslove organiziranja i izvođenja planiranih programskih zadaća. Jedna djelatnica je na neplaćenom dopustu (prilog 1).

Tijekom 2011. godine zaposleno je četiri djelatnika na određeno vrijeme u zamjenu za privremeno nenazočne djelatnike, sklopljena su dva sporazuma o prestanku ugovora o radu i na upražnjena radna mjesta zaposlene su dvije djelatnice. Dana 8. srpnja 2011. je otkazan ugovor o radu jednoj djelatnici iz organizacijskih razloga.

Sistematizacija radnih mjesta utvrđena je Pravilnikom o unutarnjem ustrojstvu Nacionalnog centra za vanjsko vrednovanje obrazovanja.

Struktura zaposlenika Centra na dan 31.12.2011.:

Stručna sprema	Broj zaposlenih	%
dr.sc.	3	5,56
mr.sc.	5	9,26
mr. spec.	1	1,85
diplomski sveučilišni	29	53,7
preddiplomski	6	11,11
SSS	9	16,67
NSS	1	1,85
Ukupno	54	100,00

S 50 djelatnika potpisan je Ugovor o radu na neodređeno vrijeme. S 4 djelatnika potpisan je Ugovor o radu na određeno vrijeme do povratka privremeno nenazočnih djelatnika. Jednoj djelatnici je uručen poslovno uvjetovan Otkaz ugovora o radu.

Centar sudjeluje u sufinanciranju troškova za stručno usavršavanje 23 djelatnika (prilog 2).

1.2 POSLOVNI PROSTOR

Vlada Republike Hrvatske je na sjednici održanoj 3. ožujka 2011. godine donijela Odluku o davanju suglasnosti Ministarstvu znanosti, obrazovanja i športa, Nacionalnom centru za vanjsko vrednovanje obrazovanja za preuzimanje obveza na teret sredstava državnog proračuna Republike Hrvatske u 2012. i 2013. godini, za zakup poslovnog prostora za potrebe Nacionalnog centra za vanjsko vrednovanje obrazovanja.

Ovom odlukom državni proračun preuzima obvezu u 2012. g. osigurati sredstva u iznosu od 3.018.656,00 kuna i u 2013. g. u iznosu od 3.270.211,00 kuna za zakup poslovnog prostora Nacionalnom centru za vanjsko vrednovanje obrazovanja.

Heruc d.d. iz Zagreba, Jurišićeva 3, kao zakupodavac i Nacionalni centar za vanjsko vrednovanje obrazovanja, kao zakupoprimac dana 14. ožujka 2011. zaključuju Ugovor o zakupu poslovnog prostora. Za poslovni prostor u vlasništvu zakupodavca na lokaciji Zagreb, Petračićeva 4 se ugovara zakupnina u iznosu od 10 eura po m² za prvu godinu, 11 eura po m² za drugu godinu i 12 eura za treću godinu zakupa. Ova cijena se uvećava za PDV, a kunska protuvrijednost se obračunava po srednjem tečaju HNB-a na dan fakturiranja. Za troškove tehničkog održavanja poslovnog prostora tijekom trajanja zakupa se obračunava 1 euro uvećan za PDV.

Nacionalni centar za vanjsko vrednovanje obrazovanja je uredio prostor na način koji zadovoljava potrebama djelatnosti koju obavlja Centar, te je sa 15. kolovoza 2011. preselio na novu adresu u Petračićevu 4, Zagreb.

1.3 VANJSKI SURADNICI

Vanjski suradnici uključuju konzumente proizvoda, kao i suradnike u procesima te pružatelje vanjskih usluga NCVVO-a. Centar sklapa ugovore s preko 6500 nastavnika osnovnih i srednjih škola i visokih učilišta na poslovima pripreme ispita, ocjenjivanja kao i analize nakon što su provedeni.

NCVVO s vanjskim suradnicima sklapa Ugovore o djelu ili Ugovore o stvaranju autorskog djela po narudžbi.

1.4 NABAVA MATERIJALA

Nacionalni centar za vanjsko vrednovanje obrazovanja je u 2011. godini proveo postupke javne nabave (prilog 3).

Sukladno Zaključku Vlade, donesenom na sjednici održanoj 17. ožujka 2011. godine, koji se odnosi na provedbu članka 20. stavka 1. točke 4. Zakona o pravu na pristup informacijama u vezi s objavljivanjem informacija o izvršenju ugovora o javnoj nabavi, Nacionalni centar za vanjsko vrednovanje obrazovanja podatke o sklapanju i izvršavanju ugovora o javnoj nabavi iskazuje prema obrascu „Pregled sklopljenih ugovora o javnoj nabavi i njihovog izvršenja“ te iste objavljuje na svojim internetskim stranicama za 2010. godinu nadalje.

2. OSTVARENJA VANJSKOGA VRJEDNOVANJA U USTANOVAMA ZA RANI I PREDŠKOLSKI ODGOJ

2.1 RAZVOJ METODOLOGIJE I INSTRUMENATA ZA PRAĆENJE KVALITETE RADA USTANOVA ZA RANI I PREDŠKOLSKI ODGOJ

U nastavku započelih aktivnosti u okviru Projekta, Povjerenstvo za razvoj metodologije i instrumenata za praćenje kvalitete rada ustanova za rani i predškolski odgoj je u 2011. godini nastavilo s intenzivnim radom na razvoju metodologije i instrumenata za praćenje kvalitete rada ustanova za rani i predškolski odgoj. Povjerenstvo se u 2011. godini sastalo ukupno četiri puta u svome punome sastavu, a održan je i niz sastanaka i konzultacijama s pojedinim članovima Povjerenstva, ovisno o zadacima i vremeniku projekta.

U prvoj polovici 2011. godine naglasak je stavljen na izradu instrumenata. Iz prethodno pripremljene baze čestica te prema dogovorenim ciljanim skupinama ispitivanja i načina prikupljanja podataka, izrađene su radne verzije:

- Upitnika za ravnatelje
- Upitnika za Upravno vijeće vrtića
- Upitnika za odgojitelje
- Upitnika za stručni tim
- Upitnika za administrativno-tehničko i pomoćno osoblje
- Upitnika za roditelje
- Polustrukturiranog intervjua za djecu

Sadržajna područja upitnika usklađena su s prethodno definiranim prioritetnim područjima te prilagođena pojedinoj ciljanoj skupini. Sadržajna područja, odnosno čestice upitnika usporedive su u različitim upitnicima. Kako bi se uskladila različita područja u različitim upitnicima, izrađena je skupna tablica koja sadrži popis svih korištenih čestica prema ciljanim skupinama te prema rednom broju pojavljivanja u svakom pojedinom upitniku. Nakon detaljne analize upitnici su usklađeni kako bi se kasnije podatci mogli uspoređivati. Za konstrukciju upitnika bile su zadužene Sandra Antulić, dipl. psiholog, kao koordinator Projekta te Sonja Pribela Hodap, kao stručni suradnik psiholog, član Povjerenstva. Povjerenstvo je konzultirano u svim ključnim fazama konstrukcije upitnika. Uz upitnike, konstruiran je i polustrukturirani intervjua za djecu. Također je konstruiran obrazac za provjeru jasnoće i važnosti čestica te

obrazac za provedbu fokus-grupa tijekom predtestiranja. Razrađen je i obrazac suglasnosti roditelja vezan uz sudjelovanje djece u predtestiranju. Uz navedene instrumente razrađena je metodologija predtestiranja.

Predtestiranje instrumenata je provedeno u drugoj polovici svibnja u tri dječja vrtića. Za pripremu materijala, organizaciju i provedbu predtestiranja bila je zadužena Sandra Antulić, dipl. psiholog, kao koordinator Projekta. Pripremljena su pisma za ravnatelje vrtića čija je svrha bila upoznavanje sa svrhom i ciljevima, kako predtestiranja tako i Projekta u cjelini. U predtestiranju je sudjelovalo ukupno 182 ispitanika. Predtestiranje je provedeno kroz 21 fokus-grupu. Fokus-grupe su organizirane prema ciljanim skupinama u svakome vrtiću. Prosječan broj sudionika po fokus-grupi bio je od 10 do 15, a prosječno trajanje jedne fokus-grupe bilo je 90 do 120 minuta. Svaka fokus-grupa upoznata je sa svrhom i osnovnim ciljevima Projekta te sa svrhom i ciljevima predtestiranja. Predtestiranje je bilo anonimno i dobrovoljno, a dobiveni podatci koristit će se u svrhu poboljšanja instrumenata.

Nakon provedenog predtestiranja izrađena je baza podataka za svaki pojedini upitnik (ukupno 6 baza), upisani su svi podatci vezani uz procjenu, jasnoću, važnost i odabir čestice. Otvoreni komentari iz navedenih obrazaca te oni zabilježeni tijekom fokus-grupa su uneseni i analizirani posebno za svaki upitnik. Napravljene su deskriptivne analize na nivou čestice. Izrađene su tablice s deskriptivnim pokazateljima kvantitativne i kvalitativne analize na nivou čestice za svaki pojedini upitnik. Pripremljena je prezentacija provedbe i rezultata dobivenih predtestiranjem za članove Povjerenstva. Povjerenstvo je dobilo korisne informacije o dosadašnjem radu, o postojećem stanju na terenu te o smjernicama za nastavak rada.

U drugoj polovici 2011. godine Povjerenstvo je radilo na konstrukciji konačnih verzija upitnika za svaku pojedinu skupinu temeljenih na detaljnoj analizi rezultata predtestiranja, izradi metodologije za pilot-projekt „Samovrjednovanje ustanova za rani i predškolski odgoj“, pripremi Priručnika za samovrjednovanje te usuglašavanju svih materijala.

2.1.1 Priručnik za samovrjednovanje ustanova za rani i predškolski odgoj

Priručnik za samovrjednovanje ustanova za rani i predškolski odgoj (u daljnjem tekstu Priručnik) namijenjen je svim ustanovama ranog odgoja bez obzira na osnivača (pravne i fizičke osobe, vjerske zajednice, udruge), veličinu ustanove, pedagošku koncepciju, programe koje ustanova provodi i sl. Priručnik je namijenjen timovima za kvalitetu, ali i svim ostalim stručnim djelatnicima ustanova ranog i predškolskog odgoja koji žele promišljati i djelovati u smislu unapređenja kvalitete.

Priručnik je pripremljen radi samovrjednovanja ustanova za rani i predškolski odgoj. Služi kao potpora pri praćenju i osiguranju kvalitete predškolskog odgoja i obrazovanja. Osiguranje kvalitete kontinuirani je proces koji obuhvaća sve sudionike odgojno-obrazovne ustanove. Istodobno, svi su sudionici odgojno-obrazovnog procesa odgovorni za osiguranje kvalitete rada ustanove. Samovrjednovanje je proces sustavnoga i kontinuiranog praćenja, analiziranja i procjenjivanja uspješnosti rada u kojemu djelatno sudjeluju svi sudionici odgojno-obrazovnog procesa (djeca i odrasli), a provodi se prema unaprijed utvrđenoj metodologiji i u skladu s poznatim/dogovorenim kriterijima (područjima vrjednovanja).

Priručnik je organiziran u tri dijela. U prvom su dijelu definirani ključni pojmovi; svrha ranog i predškolskog odgoja te suvremeno shvaćanje djeteta i ustanove za rani odgoj. Objašnjen je pojam kvalitete ustanova za rani odgoj te funkcija vanjskog vrjednovanja i samovrjednovanja. Navedena su i europska i svjetska iskustva osiguranja kvalitete u predškolskom odgoju i obrazovanju.

Drugi dio Priručnika donosi prikaz ključnih područja kvalitete rada ustanova za rani odgoj: strategije ustanova, organizacijskog vođenja, kulture, prostorno-materijalnih i tehničkih uvjeta rada, zdravstveno-higijenskih aspekata rada i sigurnosti, kurikuluma i odgojno-obrazovnog procesa, ljudskih resursa, suradnje s užom i širom društvenom okolinom te procesa praćenja i vrjednovanja. Svako je područje razrađeno na ključne komponente, uz navođenje smjernica za samovrjednovanje odnosno za unaprjeđenje kvalitete pojedinog područja.

U trećem dijelu Priručnika razrađena je metodologija samovrjednovanja ustanova za rani i predškolski odgoj. Objašnjena je struktura i organizacija timova za kvalitetu te predložene smjernice za uvid i analizu trenutnog stanja kvalitete rada ustanova. Slijede smjernice za izradu razvojnog plana ustanova i praćenje kvalitete rada na prioritetnim područjima unaprjeđenja.

2.1.2 Pilot-projekt „Samovrjednovanje ustanova za rani i predškolski odgoj“

U rujnu 2011. godine započela je provedba pilot-projekta „Samovrjednovanje ustanova za rani i predškolski odgoj“. Cilj pilot-projekta je dobiti povratnu informaciju o kvaliteti i primjenjivosti konstruiranih instrumenata, popratnih obrazaca i procedura kako bismo bili sigurni da će predložena metodologija biti primjenjiva u svim ustanovama ranog i predškolskog odgoja bez obzira na veličinu, osnivača, pedagogiju, programe i ostale specifičnosti.

U pilot-projektu sudjeluje ukupno 16 ustanova za rani i predškolski odgoj s područja Grada Zagreba, Zagrebačke županije, Primorsko goranske županije, Istarske županije te Splitsko dalmatinske županije. Uzorak čine ustanove iz različitih regija, različite veličine, različitih osnivača, različitih programa i dr. Time je uzorak homogen prema osnovnoj djelatnosti, a heterogen prema svim onim segmentima koji ustanovu ranog odgoja čine specifičnom.

Pilot-projekt je započeo krajem rujna 2011. godine sastankom s ravnateljima ustanova ranog i predškolskog odgoja. Na sastanku je predstavljen pilot-projekt i rad Povjerenstva za razvoj metodologije i instrumenata za praćenje kvalitete rada ustanova ranog i predškolskog odgoja. Predstavljen je okvir za samovrjednovanje koji obuhvaća metodologiju i instrumente. Jasno je naznačena uloga Centra i odgovornosti ustanova koje sudjeluju u pilot-projektu. Ustanove za rani i predškolski odgoj osnovale su timove za kvalitetu i Centru poslale podatke o timovima i opće podatke o ustanovi. Ustanove su prethodno dobile Upute za osnivanje timova za kvalitetu.

Sljedeća aktivnost pilot-projekta je provedba upitnika s ciljem utvrđivanja trenutnog stanja kvalitete rada ustanove. Tomu je prethodila priprema i tisak upitnika i popratnih materijala za provedbu upitnika:

- Upitnika za ravnatelje
- Upitnika za članove upravnoga vijeća
- Upitnika za odgojitelje
- Upitnika za članove stručnoga tima
- Upitnika za administrativno tehničko i pomoćno osoblje
- Upitnika za roditelje
- Vodiča za provedbu upitnika
- Dnevnika provedbe upitnika

Provedba upitnika trajala je od 24. listopada do 11. studenoga 2011. godine. Ustanove su provele upitnike s ciljem stjecanja uvida u to kako ustanovu vide ravnatelj i članovi upravnog vijeća, a kako odgojitelji, stručni suradnici, administrativno-tehničko i pomoćno osoblje te roditelji. Upitnike je osigurao Centar, a proveo tim za kvalitetu, prema uputama u vodiču za provedbu upitnika. Popunjavanje upitnika organizirano je uzimajući u obzir radno vrijeme djelatnika ustanove, specifičnosti posla te organizacijske i prostorne uvjete. Sudjelovanje u provedbi upitnika bilo je dobrovoljno i anonimno. Nakon provedbe upitnici su poslani Nacionalnom centru za vanjsko vrednovanje obrazovanja na statističku obradu. Nakon analize za svaku je ustanovu pripremljena povratna informacija o rezultatima provedenih upitnika, na osnovu koje će se nastaviti proces samovrjednovanja.

Uzorak čini ukupno 1347 ispitanika pri čemu su zastupljene strukture ključne za rad ustanove:

- ravnatelji
- članovi Upravnoga vijeća
- odgojitelji
- članovi stručnoga tima
- administrativno, tehničko i pomoćno osoblje
- roditelji

Zastupljenost svake pojedine strukture u uzorku sukladan je realnim omjerima članova pojedinih struktura u ustanovi.

Odjel za promicanje kvalitete obrazovanja unio je podatke i obradio rezultate. Za svaku je ustanovu pripremljena povratna informacija o rezultatima na nivou uzorka, rezultatima na nivou ustanove i usporedba rezultata ustanove s prosjekom uzorka. Povratna informacija obuhvaća i sažetak otvorenih komentara sudionika. Pripremljen je Obrazac za izvješće o samovrjednovanju ustanova za rani i predškolski odgoj te Vodič za interpretaciju rezultata upitnika i izradu izvješća o samovrjednovanju.

Svakoj je ustanovi u projektu poslan Priručnik, povratna informacija o rezultatima, Obrazac za izvješće o samovrjednovanju ustanova za rani i predškolski odgoj te Vodič za interpretaciju rezultata upitnika i izradu izvješća o samovrjednovanju.

U 2012. godini slijedi:

- edukacija timova za kvalitetu (Centar)
- izrada Izvješća o samovrjednovanju (ustanove)
- analiza Izvješća o samovrjednovanju (Centar)

- evaluacija metodologije i instrumenata (ustanove)
- izrada konačnih verzija svih pripremljenih materijala (Centar i Povjerenstvo)

Planirano trajanje pilot-projekta je do ožujka 2012. godine, a planirano trajanje cjelokupnog projekta je do svibnja 2012. godine. Po završetku pilot-projekta potrebno je organizirati prezentaciju rezultata ustanova koje su sudjelovale u projektu. Uz izradu konačnih verzija instrumenata i metodologije za praćenje kvalitete rada ustanova za rani i predškolski odgoj potrebno je informirati ustanove o početku Projekta samovrjednovanja u rujnu 2012. godine, na nacionalnoj razini.

2.2 Projekt „PREDŠKOLSKIM ODGOJEM DO POTPUNE INTEGRACIJE“

Nacionalni centar za vanjsko vrednovanje obrazovanja, Odjel za promicanje kvalitete obrazovanja je partner u projektu „Predškolskim odgojem do potpune integracije“. Cilj vanjskog vrjednovanja je utvrditi trenutno stanje unutar pojedinih elemenata programa te ponuditi smjernice za nadopunu i unaprjeđenje kvalitete programa predškole. Opis posla obuhvaća utvrđivanje inicijalnog i završnog stanja kvalitete rada odgojno-obrazovnih ustanova koje sudjeluju u projektu „Predškolskim odgojem do potpune integracije“.

Ispitivanje inicijalnog stanja kvalitete rada odgojno-obrazovnih ustanova koje sudjeluju u Projektu provedeno je od 24. do 28. listopada 2011. godine. Ispitivanje je provedeno u odgojno-obrazovnim ustanovama: Dječjem vrtiću Čakovec, Osnovnoj školi Tomaša Goričanca iz Male Subotice, Osnovnoj školi Vladimira Nazora iz Pribislavca, Osnovnoj školi Dr. Ivana Novaka iz Macinca, Osnovnoj školi Kotoriba i Osnovnoj školi Orehovica.

Procjena inicijalnog stanja obuhvaćala je ispitivanje polaznika programa predškole, djelatnika predškole i pripadajuće osnovne škole te roditelje polaznika predškole. Ispitivanje polaznika programa provedeno je s prilagođenim podražajnim materijalom s ciljem stjecanja uvida u inicijalno stanje poznavanja i korištenja hrvatskoga jezika. Kako bi se procijenila kvaliteta odgojno-obrazovnih ustanova provedeni su polustrukturirani intervjui s odgojiteljima, učiteljima razredne nastave, stručnim suradnicima i romskim pomagačima s ciljem stjecanja uvida u različite elemente kvalitete rada ustanove. Dodatno, kako bi se procijenilo zadovoljstvo i stavovi roditelja polaznika predškole, posjećena su romska naselja: Parag, Livadarska, Dravska,

Piškorovec, Kotoriba i Kuršanec. U svakom je naselju proveden intervju s roditeljima čija su djeca trenutno polaznici predškole, odnosno roditeljima čija su djeca polazila predškolu prethodnih godina. Na taj su način prikupljeni podatci o mišljenju roditelja vezan uz program predškole.

Ispitivanjem inicijalnog stanja prikupljeni su podatci o poznavanju i korištenju hrvatskog jezika kod polaznika programa predškole, podatci o elementima kvalitete rada odgojno-obrazovnih ustanova i programa predškole te podatci o stavovima i mišljenju roditelja o programu predškole.

U tijeku su analize prikupljenih podataka te priprema izvješća o ključnim nalazima inicijalnog ispitivanja. Dodatno se priprema završno ispitivanje koje će se provesti krajem pedagoške godine. Nakon unosa i analize podataka prikupljenih završnim ispitivanjem izradit će se završno izvješće.

Usporedbom inicijalnog i završnog stanja procijenit će se ostvareni napredak prema pojedinim skupinama podataka. Na taj način će se vanjskim vrjednovanjem utvrditi početno i završno stanje unutar pojedinih elemenata programa te ponuditi smjernice za nadopunu i unaprjeđenje kvalitete programa predškole u svrhu unaprjeđenja i održivosti projekta „Predškolskim odgojem do potpune integracije“.

3. OSTVARENJE VANJSKOG VRJEDNOVANJA U OSNOVNIM I SREDNJIM ŠKOLAMA

3.1 SAMOVRJEDNOVANJE U OSNOVNIM ŠKOLAMA

Osnovne škole su temeljem rezultata vanjskog vrjednovanja i popratnih upitnika izradile Izvješće o samovrjednovanju osnovnih škola koje su dostavile Odjelu za promicanje kvalitete obrazovanja. U svrhu opisivanja postojećeg stanja u osnovnim školama te preporukama i smjernicama za unaprjeđenje kvalitete, predviđene su detaljne analize pristiglih Izvještaja, priprema povratnih informacija osnovnim školama, revidiranje metodologije, nastavak procesa samovrjednovanja i kontinuirana edukacija školskih timova za kvalitetu.

Sukladno aktivnostima Projekta, ažurirana je baza osnovnih škola koja sadrži kontakt-podatke škola, podatke o sudjelovanju u projektu „Samovrjednovanje u osnovnim školama“ 2008. godine te podatke o uspješnosti izrade školskog razvojnog plana i elementima Izvješća o samovrjednovanju osnovnih škola.

3.1.1 Analiza Izvješća o samovrjednovanju osnovnih škola

Nastavljajući se na prethodne aktivnosti, u okviru projekta „Samovrjednovanje u osnovnim školama“ napravljene su analize sljedećih dijelova Izvješća za samovrjednovanje osnovnih škola, na uzorku od ukupno 653 osnovne škole:

- rezultati vanjskog vrjednovanja obrazovnih postignuća učenika po nastavnim predmetima razredne i predmetne nastave
- procesi unutar škole (iz perspektive nastavnika, učenika i roditelja):
 - odnos učenika prema drugim učenicima i školi
 - odnos učenika i učitelja
 - poučavanje i učenje
 - vrjednovanje učeničkog napretka i postignuća posebno u razrednoj te posebno u predmetnoj nastavi
- opća procjena funkcioniranja škole:
 - specifičnosti škole
 - organizacija nastave

- materijalni uvjeti
- izvannastavne aktivnosti
- dodatna, dopunska i izborna nastava
- pedagoške mjere
- uključenost škole u projekte
- stručna služba
- suradnja s lokalnom zajednicom
- stručno usavršavanje djelatnika škole
- napredak škole u posljednje tri godine

Kvantitativni podatci o navedenim područjima uspoređeni su sa zastupljenošću pojedinih prioriteta područja unutar školskoga razvojnoga plana i postavljenim razvojnim ciljevima. Podatci su nadopunjeni pojedinim kvalitativnim analizama koje doprinose interpretaciji. Uz navedeno, analizirana je i struktura školskih Timova za kvalitetu te iskustvo rada timova odnosno iskustvo sudjelovanja škola u projektu „Samovrjednovanje osnovnih škola“. Svi su podatci rađeni na uzorku od ukupno 653 osnovne škole. Navedeni podatci, grafički prikazi i ključni nalazi analiza dodatno su interpretirani i prikazani su u Analizi Izvješća o samovrjednovanju osnovnih škola.

Analiza Izvješća o samovrjednovanju osnovnih škola prilagođena je za potrebe izvještavanja osnovnih škola o rezultatima projekta te je poslana osnovnim školama koje od 2008. godine sudjeluju u procesu samovrjednovanja (ukupno 653 osnovne škole) te onim osnovnim školama koje se još nisu aktivno uključile u projekt „Samovrednovanje osnovnih škola“ (ukupno 219).

Uz Analizu Izvješća o samovrjednovanju, za svaku je osnovnu školu pripremljena povratna informacija o uspješnosti izrade školskog razvojnog plana uz osvrt na procjenu kvalitete rada škole te elemente provedbe procesa samovrjednovanja. Povratne informacije poslone su na adrese svih osnovnih škola koje od 2008. godine sudjeluju u procesu samovrjednovanja. Za osnovne škole koje se još nisu aktivno uključile u proces samovrjednovanja, pripremljeni su i poslani pozivi za sudjelovanje u projektu od tekuće školske godine (2011./2012.).

Osnovnim školama koje aktivno sudjeluju u procesu samovrjednovanja poslan je upit o realizaciji školskog razvojnog plana u protekle dvije godine uz povratnu informaciju o realiziranim razvojnim ciljevima, odnosno postignućima, ali i preprekama na koje su nailazile tijekom realizacije.

Sukladno navedenome razvijen je Obrazac za izvješće o realizaciji školskog razvojnog plana koji obuhvaća:

- opće podatke o školi i školskom timu za kvalitetu
- stupanj realizacije ciljeva unutar prioriternih područja unaprjeđenja, postavljenih u školskome razvojnome planu
- osvrt na djelomično i u potpunosti nerealizirana prioriterna područja
- detaljan prikaz uspješno realiziranog prioriternog područja unaprjeđenja
- osvrt na iskustvo sudjelovanja u projektu „Samovrjednovanje osnovnih škola“
- prijedloge za unaprjeđenje procesa samovrjednovanja

3.1.2 Obrazac za Izvješće o samovrjednovanju osnovnih škola

Za školsku godinu 2011./2012. razvijen je novi obrazac za Izvješće o samovrednovanju osnovnih škola. Obrazac je prilagođen tijeku projekta „Samovrjednovanje osnovnih škola“ i rezultatima Analize Izvješća o samovrjednovanju osnovnih škola iz prethodnog ciklusa (šk.god. 2008./2009.).

Obrazac za Izvješće o samovrjednovanju osnovnih škola obuhvaća sljedeće elemente:

- opći podaci o školi i školskom timu za kvalitetu:
 - specifičnosti škole
 - strategija škole
- osvrt na područja kvalitete rada škole:
 - obrazovna postignuća učenika (razredna i predmetna nastava; rezultati vanjskog vrjednovanja)
 - vrjednovanje učeničkog napretka i postignuća
 - integracija nastavnih sadržaja/ međupredmetna korelacija
 - planiranje nastave, poučavanja i učenja
 - izvannastavne aktivnosti, dopunska, dodatna i izborna nastava
 - pedagoške mjere
 - procesi unutar škole (odnos učenika prema drugim učenicima i školi; odnos učenika i učitelja; odnos učitelja, roditelja i škole; radno ozračje)
 - organizacija rada škole (organizacija nastave i rada škole; osiguranje i unaprjeđenje kvalitete škole; materijalni uvjeti i opremljenost škole; higijensko-zdravstvene i sigurnosne mjere; stručna služba; podrška učenicima; stručno usavršavanje djelatnika škole; uključenost škole u

projekte; suradnja s lokalnom zajednicom; napredak škole u posljednje dvije godine)

- korišteni izvori informacija u procesu samovrjednovanja
- KREDA analiza
- prioritetna područja unaprjeđenja
- školski razvojni plan
- osvrt na proces samovrjednovanja

Za svako područje kvalitete, školski tim za kvalitetu procjenjuje koliko je zadovoljan područjem, uz osvrt na elemente područja u kojima je škola najviše napredovala, navodi objektivne pokazatelje na temelju kojih zaključuje o napretku, procjenjuje elemente područja koja bi trebalo poboljšati te definira aktivnosti koje bi dovele do unaprjeđenja kvalitete područja. Procjenom svakog pojedinog područja kvalitete školski tim stječe uvid u jake i slabije strane kvalitete rada škole. Kroz KREDA analizu definira prioritetna područja unaprjeđenja koja razrađuje u školskom razvojnem planu.

3.1.3 Edukacija školskih Timova za kvalitetu „Uspješna škola“

U sklopu projekta "Samovrjednovanje osnovnih škola" Nacionalni centar za vanjsko vrednovanje obrazovanja u suradnji s Pučkim otvorenim učilištem Korak po korak nastavio je edukaciju za članove školskih Timova za kvalitetu pod nazivom "Uspješna škola". Edukacija je održana od 23. do 25. veljače u Osnovnoj školi Mladost u Osijeku. Edukacija je trajala tri dana, a ukupno je sudjelovao 31 polaznik – ravnatelj i članovi školskih T+9 timova za kvalitetu iz pet osnovnih škola s područja grada Osijeka. Po završetku edukacije polaznici su popunili evaluacijske upitnike u kojima su se osvrnuli na sadržaj, aktivnosti, materijale, voditeljice, organizacijski aspekt održanog seminara i na osobno iskustvo sudjelovanja. Nakon unosa i analize podataka pripremljeno je Izvješće o evaluaciji stručnog usavršavanja.

U rujnu 2011. organiziran je ponovni susret sa školama tijekom kojega su prikazani rezultati koje su škole postigle u razdoblju od veljače do rujna 2011. godine. Sudjelovali su gotovo svi sudionici edukacije održane u veljači. Nakon prezentacije postignuća škola i realizacije postavljenih školskih razvojnih planova, članovi školskih Timova za kvalitetu koji su sudjelovali na edukaciji i ponovnom susretu primili su od Nacionalnog centra za vanjsko vrednovanje obrazovanja, a u suradnji s POU Korak po korak,

Potvrde o stručnom usavršavanju. Po završetku susreta sudionici su popunili evaluacijske upitnike.

3.2 SAMOVRJEDNOVANJE U SREDNJIM ŠKOLAMA

3.2.1 Samovrjednovanje srednjih škola u školskoj godini 2010./2011.

Projekt „Samovrjednovanje u srednjim školama“ nastavio je s realizacijom u školskoj godini 2010./2011. te u školskoj godini 2011./2012. U sklopu Projekta škole i suradnici Mreže podrške samovrjednovanju škola poslali su Nacionalnome centru za vanjsko vrednovanje obrazovanja Izvješća o samovrjednovanju srednjih škola, odnosno Izvješća o posjetima suradnika mreže školama. Sva pristigla izvješća su evidentirana.

Nastavljajući se na prethodne aktivnosti, u okviru projekta „Samovrjednovanje srednjih škola“ Odjel za promicanje kvalitete obrazovanja izradio je sljedeće obrasce:

- Obrazac za samovrjednovanje srednjih škola u šk.god. 2010. /2011.
- Obrazac za suradnike Mreže podrške samovrjednovanju škola o drugome posjetu školi
- Obrazac za školske Timove za kvalitetu o drugome posjetu suradnika Mreže školi.

Izradi konačne verzije Obrazaca prethodile su analize sadržaja prethodnih obrazaca, prijedlog izmjena, izrada radnih verzija obrazaca te konzultacije na razini Odjela.

3.2.1.1 Edukacija suradnika Mreže podrške samovrjednovanju škola

U sklopu projekta "Samovrjednovanje srednjih škola" Nacionalni centar za vanjsko vrednovanje obrazovanja organizirao je edukaciju za suradnike Mreže podrške samovrjednovanju srednjih škola pod nazivom „Odabrane teme: Asertivnost i modeli učenja odraslih“. Edukacija je održana 06. srpnja 2011. godine, a sudjelovalo je 23 suradnika Mreže.

Održana edukacija temelji se prvenstveno na iskazanom interesu suradnika Mreže za dodatnim produblivanjem i jačanjem interpersonalnih vještina potrebnih za pružanje učinkovite savjetodavne podrške školskim Timovima za kvalitetu. U tom smislu pripremljena je interaktivna radionica u kojoj sudionici uče prepoznati značajke i svrhu asertivnog komuniciranja, samoevaluiraju svoju asertivnost te u malim grupama uvijekavaju učinkovite obrasce asertivnog ponašanja.

S obzirom na širenje opsega Mreže suradnika podrške samovrjednovanja škola, uočena je i potreba za osposobljavanjem dodatnog broja edukatora za nove suradnike Mreže. Drugi dio seminara usmjeren je na osnaživanje kompetencija sudionika za vođenje edukacijskih programa, odnosno bavi se „edukacijom edukatora“. U teorijskom dijelu sudionici se upoznaju s glavnim pristupima i konceptima vezanim uz učenje i poučavanje odraslih, a stečene spoznaje dodatno razjašnjavaju analizom konkretnih primjera. U ovom dijelu seminara sudionici u malim grupama analiziraju prethodnu izvedenu radionicu o asertivnosti iz perspektive voditelja te uz podsjetnik o prethodnim seminarima razvijaju vlastite primjere za edukaciju suradnika mreže na temelju spoznaja o učinkovitom učenju odraslih.

Po završetku edukacije polaznici su popunili evaluacijske upitnike u kojima su se osvrnuli na sadržaj predavanja i radionica te na samu organizaciju edukacije.

3.2.1.2 Analize prikupljenih podataka

Tijekom studenoga 2011. napravljene su analize o karakteristikama i obilježjima suradnika mreže podrške samovrjednovanju škola prema demografskim obilježjima (prosječna dob, prosječan staž u odgojno-obrazovnome radu, stečeno zvanje, regionalna pripadnost obzirom na NUTS II regije, spol, staž u poslovima suradnika mreže). Također su analizirana dva pitanja iz Izvještaja suradnika Mreže o drugom posjetu školi iz školske godine 2010./2011.:

- Koja dodatna znanja, vještine ili kompetencije smatrate da su potrebne suradniku Mreže?
- Opći komentar projekta „Samovrjednovanje srednjih škola“, prijedlozi i preporuke za poboljšanje

Nastavljaju se analize Izvještaja o drugom posjetu školama i priprema se edukacija za suradnike Mreže za siječanj 2012. godine.

3.2.2 Samovrjednovanje srednjih škola u školskoj godini 2011./2012.

S početkom nove školske godine započete su pripreme za nastavak projekta „Samovrjednovanje srednjih škola“ u školskoj godini 2011./2012. Raspisan je natječaj za prijavu škola u Projekt te je potpisana Odluka o imenovanju suradnika Mreže podrške za tekuću školsku godinu (prilog 4). Tijekom listopada i studenoga zaprimane su prijave škola za Projekt te prijedlozi za odabir suradnika Mreže. Nakon analiza prijavljenih škola te njihovih prijedloga za odabir suradnika Mreže, Povjerenstvo Nacionalnog centra za vanjsko vrednovanje obrazovanja rasporedilo je 40 suradnika mreže u 62 škole uključene u Projekt (prilog 5). Školama u Projektu i suradnicima Mreže podrške dostavljen je plan aktivnosti Projekta s datumima izvršenja pojedinih etapa Projekta.

3.2.2.1 Edukacija školskih Timova za kvalitetu

U prosincu 2011. organizirana je edukacija za 20 škola koje su se ove školske godine prvi puta uključile u projekt „Samovrednovanje srednjih škola“ i koje žele podršku u samovrjednovanju od strane suradnika Mreže. Na edukaciji je predstavljen Projekt; od općenitih teorijskih osnova samovrjednovanja do konkretne provedbe u srednjim školama s primjerima i iskustvima od 2006. godine od kada se samovrjednovanje i provodi u Republici Hrvatskoj. Školama je opisan tijek provedbe samovrjednovanja sa suradnikom Mreže podrške samovrjednovanju škola, a kroz predavanje vanjske suradnice Centra, Suzane Hitrec, prof. koja je ujedno i suradnica Mreže podrške samovrjednovanju škola, sudionici su čuli iskustva suradnika Mreže iz „prve ruke“. Sudionici edukacije su se kroz predavanje vanjske suradnice Centra, Bojane Bodin Petrov, prof. upoznali s načinom ispunjavanja Izvještaja o samovrjednovanju, što predstavlja polazišnu točku u ovome procesu za škole koje su se prvi puta uključile u Projekt. Ciljevi ovog izlaganja bili su: prikazati Obrazac „Izvještaj o samovrjednovanju“, opisati od kojih se dijelova sastoji te pokazati primjer dijela ispunjenog Izvještaja o samovrjednovanju.

Drugi dio edukacije sastojao se od praktičnog dijela. Djelatnice Centra, mr.sc. Biljana Vranković i Sandra Antulić, prof., vodile su radionice KREDA-analize i Školskog razvojnog plana. Zadaci radionica su bili: spoznati kako primijeniti KREDA-analizu u svojoj školi kao poticaj za raspravu o kvaliteti rada škole i određivanju prioriternih

područja unaprjeđenja; uvidjeti važnost Školskog razvojnog plana kao instrumenta za sustavno praćenje kvalitete rada te naučiti kako postaviti mjerljive, konkretne, specifične, realno postavljene i ostvarive ciljeve koji pomažu u mjerenju napretka rada škole.

Po završetku edukacije polaznici su popunili evaluacijske upitnike u kojima su se osvrnuli na sadržaj predavanja i radionica te na samu organizaciju edukacije.

3.2.2.2 Rad na Projektu

Odjel za promicanje kvalitete obrazovanja tijekom cijele školske godine u kontaktu je s članovima školskih Timova te sa suradnicima Mreže podrške samovrjednovanju škola. Pozivi na edukacije i obavijesti vezane uz Projekt u ciklusima se šalju pismenim putem i elektroničkom poštom. U Odjelu se prikupljaju Izvješća o posjetima suradnika Mreže podrške školama koja se naknadno analiziraju.

Budući da Projekt svake godine ostavlja pozitivne rezultate i dojmove, kako na same škole u Projektu, tako i na suradnike Mreže podrške samovrjednovanju škola, razmišlja se o daljnjim aktivnostima te mogućim izmjenama kako bi se Projekt što bolje razvijao.

3.3 RAZVOJ ZAVRŠNIH ISPITA NA KRAJU OBRAZOVNIH CIKLUSA

3.3.1 Ciljevi i aktivnosti Projekta

Rezultati vanjskoga vrjednovanja obrazovnih postignuća učenika, odnosno rezultati mjerenja učeničkoga znanja jedan su od indikatora kvalitete škole i obrazovanja u cjelini. Nacionalni centar za vanjsko vrednovanje obrazovanja započeo je s vanjskim vrjednovanjem 2006. godine u srednjim školama, nakon čega su one bile uključene u nekoliko nacionalnih ispitivanja, a od 2009. godine provode se ispiti državne mature. U osnovnim je školama 2007. godine provedeno eksperimentalno vanjsko vrjednovanje, a 2008. godine vanjsko vrjednovanje obrazovnih postignuća učenika iz razredne i predmetne nastave. Na nacionalnim ispitima iz Matematike i Biologije provedenim 2011. godine, provjeravalo se znanje učenika iz uže definiranih sadržajnih područja nastavnoga programa tih dvaju predmeta.

Zbog važnosti koje vanjsko vrjednovanje ima za učenike, škole i za obrazovni sustav u cjelini, nužno je kontinuirano unaprjeđivati način ispitivanja učeničkoga znanja. Stoga je Centar odlučio razviti model testiranja prema suvremenim pristupima ispitivanju znanja, čime će se proces vanjskoga vrjednovanja dodatno poboljšati. Razvijeni će se model ispitivanja moći primijeniti za izradu ispita na kraju obrazovnih ciklusa, čime će se osigurati temelj za sustavno praćenje učenika i obrazovnog sustava, radi osiguranja kvalitete obrazovanja.

Opći cilj projekta:

- razviti model ispitivanja znanja na kraju obrazovnih ciklusa

Specifični ciljevi:

- razviti model i postupke testiranja prema suvremenim pristupima ispitivanju znanja: uporaba modela Teorije odgovora na zadatak (*Item Response Theory*) u izradi i analizi testova
- ispitati i procijeniti razine znanja učenika 8. razreda iz predmeta: Hrvatski jezik, Engleski jezik, Povijest i Fizika

Testovi će biti usklađeni sa sadržajem Nastavnoga plana i programa, a ispitivanje će se temeljiti na uzorku škola/učenika osmih razreda. S obzirom na činjenicu da će se ispitivanja provesti u veljači, ispiti neće sadržavati nastavno gradivo drugog polugodišta.

Projekt je započeo u rujnu 2011. godine i provodit će se do svibnja 2015. godine.

Aktivnosti Projekta usklađeni su s postupcima razvoja i provedbe ispita. Probno ispitivanje provest će se krajem veljače 2013. godine, a glavno ispitivanje u veljači 2014. godine. S obzirom na uvođenje novoga modela ispitivanja, važan su dio projekta radionice i konzultacije. Aktivnosti Projekta i pripadajuće radionice od rujna 2011. od svibnja 2015. godine su:

- Uporaba modela Teorije odgovora na zadatak u razvoju i analizi testova
- Razvoj sadržajne strukture i nacrt testova prema Nastavnom planu i programu, a prema standardima testiranja
- Razvoj sadržajnih i izvedbenih standarda za navedene predmete
- Izrada zadataka svih kognitivnih razina (prema sadržajnoj strukturi te nacrtu testa)
- Uvođenje baze zadataka u rad Centra: uvođenje procedure izrade zadataka i sistema upravljanja zadacima kao i njihova skladištenja i praćenja

- Standardizacija postupaka provedbe ispitivanja (probno i glavno ispitivanje): logistika i ostale administrativne procedure (sigurnosne procedure)
- Standardizacija postupaka unosa, kodiranja/ocjenjivanja, analiza, određivanja pragova prolaznosti
- Interpretacija, prikaz i korištenje rezultata prema modelu Teorije odgovora na zadatak

Raspodjela aktivnosti projekta po godinama:

GODINA	AKTIVNOSTI
2011.	Okupljanje skupina za razvoj ispita (Hrvatski jezik, Engleski jezik, Povijest, Fizika)
	Radionica o razvoju ispita: predstavljanje Projekta i predavanje o razvoju ispita
	Razvoj sadržajne strukture ispita prema Nastavnom planu i programu
	Razvoj nacrtu ispita prema sadržajnoj strukturi ispita
2012.	Odabir autora ispitnih zadataka (Hrvatski jezik, Engleski jezik, Povijest, Fizika)
	Radionica o izradi zadataka
	Izrada zadataka prema sadržajnoj strukturi i nacrtu ispita
	Radionice o Teoriji odgovora na zadatak i o naprednoj psihometriji
	Radionica o izradi standarda; izrada standarda
	Vanjska recenzija pristiglih zadataka
	Odabir osoba koje će sudjelovati u postavljanju standarda ispitivanja
	Postavljanje standarda ispitivanja
	Završavanje ispitnih materijala i priprema za probno ispitivanje
2013.	Probno ispitivanje zadataka (veljača 2013.)
	Statističke i psihometrijske analize (prema modelu Teorije odgovora na zadatak)
	Odabir zadataka za glavno ispitivanje
	Završavanje ispitnih materijala i priprema za glavno ispitivanje
2014.	Glavno ispitivanje (veljača 2014.)
	Statističke i psihometrijske analize (prema modelu Teorije odgovora na zadatak)
	Prikaz i interpretacija rezultata
2015.	Pisanje izvještaja o rezultatima projekta, odnosno ispitivanja
	Evaluacija projekta
	Završna konferencija projekta (svibanj 2015.)

U provedbu Projekta uključen je veliki broj djelatnika Centra, a uključeni su svi koji rade na izradi i analizi ispitnih materijala te vanjski suradnici.

Voditeljica projekta je Natalija Gjeri. Kao koordinator projekta imenovan je Zoran Žitnik, a administrativna referentica projekta je Antonia Grga Vergles. Predmetni koordinatori unutar projekta su: Tea Gerić, Marijana Vučić, Vanda Petanjek, Zlatko Zadelj, Mario Peranić i Irena Matoic, a psihometrijski koordinatori: Ira Tretinjak, Natalija Ćurković, Zoran Žitnik i Josip Šabić. Za statističku obradu zaduženi su Anja Habus Korbar, Nataša Tepić i Ana Lončarić. Za informatičku podršku zadužene su Martina Golubić, Natalija Drašković i Srećko Španec. Za logistiku su zaduženi Anđa Fofić i Boris Škorić Arambašić. Za komunikaciju sa školama zadužene su Sandra Sečak i Mirjana Smoljić. Ostale sudionice u projektu su Sanja Fulgosi, Kristina Svalina, Tatjana Crnobrnja Miljković.

Vanjski suradnici na Projektu:

SKUPINE ZA RAZVOJ ISPITA	Odlukom o imenovanju stručnih radnih skupina za razvoj ispita u projektu „Razvoj završnih ispita na kraju obrazovnih ciklusa“ imenovane su stručne radne skupine iz predmeta: Hrvatski jezik, Engleski jezik, Povijest i Fizika.
AUTORI/CE ISPITNIH ZADATAKA	Za izbor autora ispitnih zadataka objavljen je javni poziv (1. prosinca .2011.). Zadaća autora ispitnih zadataka je izrada zadataka prema sadržajnoj strukturi i nacrtu ispita te prema uputama i kriterijima za izradu zadataka koje će propisati Centar.
RECENZENTI/CE ISPITNIH ZADATAKA	Recenzenti ispitnih zadataka započet će s radom u listopadu 2012. godine. Nacionalni centar pravovremeno će objaviti javni poziv za izbor recenzenata. Zadaća recenzenata bit će završna, stručna recenzija zadataka prema kriterijima koje će propisati Centar.
SKUPINE ZA ODREĐIVANJE PRAGOVA PROLAZNOSTI (STANDARD SETTING)	Recenzenti ispitnih zadataka započet će s radom u studenom 2012. godine. Nacionalni centar pravovremeno će objaviti javni poziv za izbor skupina za određivanje pragova prolaznosti.
KONZULTANT PROJEKTA	Konzultant na projektu je Eduardo Cascallar iz <i>Assessment Group International</i> , Brussels, Belgija.

3.3.2 Aktivnosti Projekta provedene u 2011. godini

Od travnja do srpnja 2011. godine održano je niz sastanaka voditeljskog tima Projekta vezanih za odlučivanje o ciljevima i svrsi projekta, o populaciji koja će se ispitati, o predmetima koji će se ispitati te o uključivanju konzultantske kuće *Assessment Group International* u aktivnosti Projekta. U srpnju 2011. usuglašen je početni Plan i program Projekta za ispitivanje znanja učenika osmih razreda osnovnih škola, određeni su predmeti ispitivanja te popisani djelatnici Centra koji će sudjelovati u Projektu.

U rujnu i listopadu 2011. poduzete su sve pripremne aktivnosti za početak projekta „Razvoj završnih ispita na kraju obrazovnih ciklusa“. Isplanirane su aktivnosti Projekta od listopada 2011. do svibnja 2015. godine te određeni datumi za sve aktivnosti.

U listopadu 2011. odabrane su stručne radne skupine za razvoj ispita koje su u studenom 2011. imenovane Odlukom o imenovanju stručnih radnih skupina za razvoj ispita u projektu „Razvoj završnih ispita na kraju obrazovnih ciklusa“. Odlukom su također određeni koordinatori navedenih skupina u projektu.

Odabrani članovi stručnih radnih skupina u Projektu:

PREDMET	IZABRANI ČLANOVI
HRVATSKI JEZIK	NATALIJA BLAŽEVIĆ, OŠ Antuna Augustinčića, ZAPREŠIĆ
	MIRJANA JUKIĆ, OŠ Rudeš, ZAGREB
	TINA KIRIN, SŠ Sesvete; SŠ Jelkovec, SESVETE
	IVERKA KRAŠEVAC, OŠ Augusta Harambašića, ZAGREB
	TEA GERIĆ, predmetna koordinatorica (NCVVO)
IRA TRETINJAK, psihometrijska koordinatorica (NCVVO)	
ENGLESKI JEZIK	SUZANA ANIĆ ANTIĆ, OŠ Brezovica, ZAGREB
	DUBRAVKA DESPOT, OŠ Vrbani, ZAGREB
	ELA IVANIĆ, OŠ Veliko Trgovišće, VELIKO TRGOVIŠĆE
	KATARINA REICHER, OŠ Špansko Oranice, ZAGREB
	DAJANA VUKADIN, OŠ Sveta Klara, ZAGREB
	MARIJANA VUČIĆ I VANDA PETANJEK, predmetne koordinatorice (NCVVO)
NATALIJA ĆURKOVIĆ, psihometrijska koordinatorica (NCVVO)	
POVIJEST	MARITA BATINOVIĆ, OŠ Antuna Gustava Matoša, ZAGREB
	DARKO BENČIĆ, OŠ Jabukovac, ZAGREB
	ANITA GAMBIRAŽA - KNEZ, OŠ Silvija Strahimira Kranjčevića, ZAGREB

	ANA KOMADINA, OŠ Augusta Šenoae; OŠ Ljubljana, ZAGREB
	MANUELA KUJUNDŽIĆ, OŠ Popovača, POPOVAČA
	MARIO PERANIĆ I IRENA MATOIC, predmetni koordinatori (NCVVO)
	JOSIP ŠABIĆ, psihometrijski koordinator (NCVVO)
FIZIKA	TANJA ČULIBRK, OŠ Brezovica, BREZOVICA
	BRANKA GRGIĆ, OŠ Rapska, ZAGREB
	ANĐELKA JALUŠIĆ, OŠ Rudeš, ZAGREB
	SANJA MARTINKO, OŠ Tituša Brezovačkog, ZAGREB
	LUCA SPETIĆ, OŠ grofa Janka Draškovića, ZAGREB
	ZLATKO ZADELJ, predmetni koordinator (NCVVO)
	ZORAN ŽITNIK, psihometrijski koordinator (NCVVO)

Zadaća stručnih radnih skupina je izradba sadržajne strukture ispita i standarda ispitivanja te pregled i recenzije zadataka prema sadržajnoj strukturi i nacrtu ispita.

Izvršenje zadaće iz prethodnog stavka uključuje i:

- sudjelovanje u edukaciji o razvoju ispita
- sudjelovanje u edukaciji i radionici o sadržajnoj strukturi ispita
- sudjelovanje u edukaciji i radionici o razvoju nacrtu ispita (jedan izabrani predstavnik skupine)
- sudjelovanje u edukaciji o izradi standarda ispitivanja
- sudjelovanje na radionici recenzije zadataka
- sudjelovanje u pripremi zadataka/testova za probno ispitivanje

U listopadu 2011. izrađena je brošura Projekta koja sadrži opis pozadine Projekta, ciljeve i projektne aktivnosti. Na mrežnim stranicama Centra izrađena je mapa Projekta pod nazivom Razvoj završnih ispita. U mapu su dostupne informacije o aktivnostima projekta te su objavljeni dokumenti Projekta kao i javni pozivi. Službena e-pošta Projekta glasi: zavrzni.ispiti@ncvvo.hr.

U studenom 2011. godine s radom su započele stručne radne skupine za razvoj ispita (Hrvatski jezik, Engleski jezik, Povijest i Fizika). Nakon predstavljanja Projekta i objašnjavanja uloge skupine u Projektu te predavanja o razvoju ispita, skupine su započele s izradbom sadržajnih struktura ispita. Uz to su napravljeni i početni nacrti ispita prema sadržaju definiranom u strukturama ispita.

U tjednu između 2. i 5. studenoga 2011. skupine za razvoj ispita započele su s radom. Sudionici prve edukacije bile su skupine za razvoj ispita te predmetni i psihometrijski koordinatori. Voditeljica Projekta Natalija Gjeri predstavila je Projekt, projektne aktivnosti te zadaće skupine za razvoj ispita. Nakon toga je konzultant Projekta Eduardo Cascallar održao predavanje o razvoju ispita i osnovama Teorije odgovora na zadatak. Na kraju edukacija raspravljalo se o konstrukciji ispita: o sadržaju ispita, vrstama zadataka koje će biti korištene u ispitu, broju zadataka te vremenu predviđenom za rješavanje ispita.

Organizacija prve edukacije za stručne radne skupine:

DATUM	SKUPINA
02.11.2011	HRVATSKI JEZIK
03.11.2011.	ENGLESKI JEZIK
04.11.2011.	POVIJEST
05.11.2011.	FIZIKA

U tjednu između 7. i 12. studenoga 2011. održane su radionice vezane uz izradu sadržajnih struktura ispita. Radionice su trajale tri dana, a zadnji je dan napravljen i nacrt ispita prema sadržajnim strukturama ispita. Sudionici ovih sastanaka bile su skupine za razvoj ispita, predmetni i psihometrijski koordinatori te voditeljica i konzultant projekta.

Organizacija druge edukacije za stručne radne skupine:

DATUM	SKUPINA
07.11. - 09.11.2011.	ENGLESKI JEZIK
08.11. - 10.11.2011.	HRVATSKI JEZIK
09.11. - 11.11.2011.	FIZIKA
10.11. - 12.11.2011.	POVIJEST

Sadržajne strukture ispita izrađene su prema Nastavnim programima, a sastoje se od nastavnih sadržaja razrađenih u četiri razine specifičnosti: područje, podpodručje, sadržaj podpodručja, razrada sadržaja. Nacrti ispita temelje se na sadržajnim strukturama ispita i sadrže zastupljenost svakog područja i podpodručja u

ispitu, vrste i broj zadataka koji će se ispitati u svakom području i podpodručju te vrijeme potrebno za rješavanje pojedinog zadatka. Sadržajne strukture i nacrti ispita iz svih predmeta dovršeni su početkom prosinca 2011. godine.

U prosincu 2011. godine napravljeni su prošireni nacrti ispita za svaki od četiri predmeta (Hrvatski jezik, Engleski jezik, Povijest, Fizika). Prošireni nacrti ispita polazište su za narudžbu ispitnih zadataka.

U tjednu između 6. i 15. prosinca 2011. održane su radionice vezane uz izradu proširenih nacrti ispita. Sudionici ovih radionica bili su predmetni i psihometrijski koordinatori, po jedan predstavnik skupine za razvoj ispita iz svakoga predmeta te voditeljica i konzultant projekta.

Organizacija treće edukacije za stručne radne skupine:

DATUM	SKUPINA
06.12. - 07.12.2011.	FIZIKA
08.12. - 09.12.2011.	POVIJEST
12.12. - 13.12.2011.	ENGLISKI JEZIK
14.12. - 15.12.2011.	HRVATSKI JEZIK

Za svaki je predmet potrebno naručiti veći broj zadataka koji su predviđeni nacrtom ispita, a probno će se ispitati najbolji od dobivenih zadataka. Stoga je napravljen prošireni nacrt ispita s većim brojem zadataka koji će se naručiti iz svakog podpodručja, odnosno područja, s obzirom na postojeći nacrt ispita. Ti su zadatci zatim raspoređeni prema tri razine težine i tri razine složenosti misaonog procesa koji je potreban za rješavanje pojedinoga zadatka.

S obzirom na to da su u siječnju predviđene aktivnosti vezane uz izradu ispitnih zadataka, u prosincu je objavljen javni poziv za izbor osoba koje će sudjelovati u izradi ispitnih zadataka za ispite iz navedenih predmeta. Zadaća autora ispitnih zadataka je izrada zadataka prema sadržajnoj strukturi i nacrtu ispita te prema uputama i kriterijima za izradu zadataka koje će propisati Centar.

3.4 NACIONALNI ISPIT IZ MATEMATIKE U OSMIM RAZREDIMA OSNOVNE ŠKOLE

Projekt „Nacionalni ispiti u osnovnim školama – Matematika“ u trajanju od 2011. do 2014. godine (NI-OŠ-MAT-2011-2014) sveobuhvatan je projekt kojemu je cilj obuhvatiti ne samo trenutne razine znanja, vještina i sposobnosti učenika iz područja Matematike na kraju osnovnoškolskog obrazovanja, već utvrditi i njihova obilježja, kao i prisutne i potencijalne probleme u njihovu stjecanju te u razvoju matematičke kompetencije.

Osim navedenoga, kao ciljevi Projekta postavljeni su i utvrđivanje nekih od faktora utjecaja na postizanje razina znanja, vještina i sposobnosti iz Matematike, uspostavljanje kriterija razine znanja, vještina i sposobnosti na kraju osnovnoškolskoga obrazovanja iz matematike, uspostava procedura i standardizacija postupaka u provedbi nacionalnih ispita, kao i izrada baze zadataka.

Važna je odrednica ovoga Projekta integriranje ispitivanja razina znanja, vještina i sposobnosti s detaljnim istraživanjem postojećih i potencijalnih problema u usvajanju gradiva Matematike u osnovnoj školi. Samo utvrđivanje razina znanja, vještina i sposobnosti ne omogućuje uvid u procese njihova usvajanja te time ne ispunjava bitan dio svojih mogućnosti u doprinosu obrazovnome procesu. Integracija oba pristupa može doprinijeti potpunijem uvidu u učenička postignuća, te dati odgovore na neka bitna pitanja o procesu obrazovanja.

Opći ciljevi projekta „NI-OŠ-MAT 2011-2014“:

- detaljno procijeniti razine matematičkih znanja, vještina i sposobnosti učenika pri završetku osmog razreda osnovne škole
- utvrditi postojeće probleme, kao i neke od općih i specifičnih faktora utjecaja na stjecanje znanja i razvoj vještina iz Matematike tijekom osnovnoškolskoga obrazovanja
- izraditi prijedlog kriterija potrebnih razina matematičkih znanja i vještina na završetku osnovnoškolskoga obrazovanja
- izraditi prijedlog standarda procedura za organizaciju i provedbu nacionalnih ispita
- izraditi sadržajnu osnovu za banku matematičkih zadataka koja će se koristiti za buduća testiranja

- komunicirati o rezultatima projekta sa svim sudionicima obrazovnog sustava te sa zainteresiranom znanstvenom, stručnom i širom javnošću.

Rezultati dobiveni tijekom realizacije projekta „NI-OŠ-MAT-2011-2014“ dat će objektivni uvid u situaciju u nastavi Matematike u hrvatskim osnovnim školama. Informacije proizašle iz njihove kvalitetne i sveobuhvatne analize značajno će pridonijeti razumijevanju, unaprjeđivanju i razvoju sustava općega obveznog i, posebno, matematičkog obrazovanja.

U svrhu detaljne procjene razine matematičkih znanja, vještina i sposobnosti osmih razreda osnovne škole, područje Matematike podijeljeno je na sedam sadržajnih cjelina raspoređenih u tri etape Projekta.

Četvrta etapa posljednji je dio Projekta u kojem će se na temelju svih prethodnih faza strukturirati cjelovit ispit za procjenu i praćenje razina matematičkih znanja, vještina i sposobnosti na kraju osnovnoškolskoga obrazovanja. Svaka od prve tri etape ispitivanja provodit će se u dvije faze. Prvom fazom ispitivanja svaka od sedam sadržajnih cjelina bit će detaljno ispitana, dok će se u drugoj fazi sastaviti test i ispitati znanje i vještine iz svih sadržajnih područja. Prvom fazom nastojat će se utvrditi potencijalni problemi u stjecanju matematičkih znanja i vještina te razvoju sposobnosti - kroz ispitivanje cijelog spektra znanja i vještina iz određenog područja, od najnižih razina i jedinica znanja pojedinog područja, do najviših. Drugom fazom, temeljem dobivenih rezultata u prvoj fazi, kreirat će se i ispitati test znanja.

Sadržajne cjeline koje će se ispitati u sklopu projekta po etapama:

ETAPE	SADRŽAJE CJELINE
1. ETAPA 2011. godine	Brojevi
	Algebra – bez koordinatnog sustava, grafičkog i tabličnog prikaza
	Funkcije
2. ETAPA 2012. godine	Oblik i prostor – bez koordinatnog sustava i grafičkog prikaza funkcije
	Mjerenje
3. ETAPA 2013. godine	Algebra – koordinatni sustav, grafički i tablični prikaz funkcije
	Oblik i prostor – koordinatni sustav na pravcu i u ravnini
	Podatci
4. ETAPA 2014. godine	NACIONALNI ISPIT IZ MATEMATIKE – cjelovit ispit za provjeru i praćenje dostignute razine matematičkih znanja, vještina i sposobnosti tijekom osnovnoškolskog obrazovanja

Nacionalni ispiti i sve faze provedbe su uspješno završeni za ciklus 2011. godine. Nakon završetka faze primarnih unosa i povratnih informacija učenicima, završeno je početkom listopada glavno kodiranje, ocjenjivanje i unos podataka.

Trenutno je u tijeku čišćenje i sređivanje baze, određivanje sadržaja i izvještaja i potrebnih obrada. Preliminarne analize bit će završene do kraja studenoga, a glavne obrade za izvješće do kraja 2011. godine.

Započet je ciklus NI-OŠ-MAT 2012. Izrađen je početni plan uzorka koji trenutno prolazi odobrenje nadležnih. Nakon usklađenja početnog plana izradit će se uzorak škola i učenika za ciklus 2012. godine. Planirano obavještavanje škola je početkom prosinca.

Trenutno je u izradi aplikacija za komunikaciju sa školama (SUPI – KoM) koja bi trebala uvelike olakšati taj dio provedbe (projekt u planiranju „SUPI – Sistem upravljanja projektima i ispitivanjima – Komunikacijski modul“). Napravljena je sadržajna struktura za ciklus 2012. godine (SRS) i trenutno je u izradi plan izrade zadataka. Dorađuje se dokumentacija Projekta koja će biti postavljena i na web stranicama Centra.

3.5 NACIONALNI ISPIT IZ PREDMETA ZDRAVSTVENA NJEGA

Odjel za promicanje kvalitete obrazovanja u školskoj godini 2010./2011. provodi projekt Nacionalni ispit iz predmeta Zdravstvena njega. Cilj je Projekta detaljna procjena razine znanja Zdravstvene njega učenika 4-ih razreda srednje strukovne škole te definiranje kriterija razine znanja iz predmeta Zdravstvena njega.

Jedan od ciljeva je i određivanje standarda ispitivanja iz predmeta Zdravstvena njega. „Nacionalni ispit – Zdravstvena njega“ proveo se u 22 srednje škole s programom medicinska sestra/medicinski tehničar na području Republike Hrvatske.

Ispitivanje se provelo 14. travnja 2011. u 22 srednje zdravstvene škole.

Učenici četvrtih razreda s programom medicinska sestra/medicinski tehničar pisali su test iz područja:

- Zdravstvena njega zdravoga djeteta
- Zdravstvena njega internističkih bolesnika

- Opća zdravstvena njega.

Nacionalni ispit iz predmeta Zdravstvena njega sastojao se od 10 ispitnih knjižica, a svaka ispitna knjižica sadržavala je 48 ili 49 zadataka. Ispitne knjižice bile su raspoređene ravnomjerno po svim školama. Ispitne knjižice bile su šifrirane, tako da je svaki učenik imao svoju šifru te su stoga rezultati ispita anonimni.

U Odjelu za promicanje kvalitete obrazovanja organizirana je provedba nacionalnog ispita što uključuje:

- komunikaciju s ravnateljima škola u kojima se provodio ispit
- pisanje uputa za koordinatore i dežurne nastavnike
- šifriranje ispita
- pakiranje ispita
- slanje ispita poštom
- ocjenjivanje i unos

Analiza nacionalnog ispita iz Zdravstvene njege radila se u suradnji Odjela za promicanje kvalitete obrazovanja i Informacijsko-računalnog odjela. Analiza ispita i interpretacija ispita rađena je tijekom srpnja i kolovoza 2011. godine te su rezultati prikazani stručnoj radnoj skupini iz predmeta Zdravstvena njega. Od rujna do prosinca 2011. godine Odjel za promicanje kvalitete obrazovanja i stručna radna skupina predmeta Zdravstvena njega radili su na Ispitnom katalogu za nacionalni ispit 2012. godine.

Za nacionalni ispit koji će se provesti 2012. godine proširuju se područja ispitivanja. U tijeku je izrada zadataka iz područja:

- Njega bolesnog djeteta
- Njega neuroloških bolesnika
- Njega kirurških bolesnika

Odjel za promicanje kvalitete obrazovanja organizira sastanak za ravnatelje zdravstvenih škola u kojima se proveo nacionalni ispit iz Zdravstvene njege. Sastanak se planira za drugu polovicu siječnja 2012. godine na kojem će se prezentirati rezultati provedenoga ispita i ukazati na važnost provođenja nacionalnih ispita. Provedba nacionalnog ispita iz Zdravstvene njege planirana je za travanj 2012. godine.

3.6 ZASTUPLJENOST PODUZETNIČKIH SADRŽAJA U PROGRAMIMA SREDNJIH ŠKOLA U REPUBLICI HRVATSKOJ

Imenovanjem stručne skupine u rujnu 2011. započet je projekt „Zastupljenost poduzetničkih sadržaja u programima srednjih škola“ s predviđenim trajanjem od listopada 2011. do ožujka 2012. Ovaj projekt provodi se u suradnji s Obrazovnom grupom Zrinski. Opći cilj projekta je utvrditi zastupljenost poduzetničkih sadržaja u programima srednjih škola u Republici Hrvatskoj s ciljem sustavnog uvođenja učenja poduzetništva kao jedne od ključnih obrazovnih kompetencija. Specifični ciljevi Projekta uključuju:

- terenskim istraživanjem i upitnikom za nastavnike utvrditi zastupljenost poduzetničkih sadržaja u nastavnim programima, nastavnoj praksi i izvannastavnim aktivnostima gimnazija, srednjih strukovnih (trogodišnjih i četverogodišnjih) i srednjih umjetničkih škola
- terenskim istraživanjem utvrditi razinu poznavanja koncepta poduzetništva i povezanih sadržaja kod učenika srednjih škola te njihove stavove prema istima;
- izrada preporuka i smjernica za sustavno uvođenje učenja poduzetništva u srednjim školama temeljenih na dobivenim rezultatima
- podizanje svijesti o važnosti učenja poduzetništva kao jedne od ključnih obrazovnih kompetencija

U inicijalnoj fazi provedbe Projekta, tijekom rujna i listopada, proučeni su nastavni planovi i programi koji su prisutni u svim tipovima srednjih škola u Hrvatskoj kako bi se utvrdilo formalno mjesto najveće zastupljenosti poduzetničkih sadržaja. Nakon toga je uslijedila sustavna analiza nastavnih planova predmeta Politika i gospodarstvo, Poduzetništvo i drugih relevantnih (ekonomskih) predmeta u srednjim strukovnim školama.

Dio pripremne faze predstavljala je i provedba fokus-grupa s učenicima i nastavnicima srednjih škola tijekom studenoga i prosinca. S obzirom da ne postoji nacionalni instrumentarij za ispitivanje učeničkog poznavanja poduzetničkih sadržaja, fokus-grupe s učenicima koji pohađaju pojedine tipove programa služe za prikupljanje dodatnih informacija o stavovima učenika i nastavnika s ciljem izradbe valjanih anketnih upitnika. Odabrana je po jedna gimnazija, strukovna trogodišnja i strukovna četverogodišnja škola u kojoj su provedena oba tipa fokus-grupa.

Centar je uvidom u E-maticu Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa izradio reprezentativni uzorak srednjih škola u Republici Hrvatskoj prema modelu dvostruke stratifikacije. Sve srednje škole su podijeljene prema vrsti nastavnoga plana i programa koji škola provodi, a zatim su stratificirane prema županijama. Dodatno se uzima u obzir i veličina škole (ukupan broj upisanih učenika) kao i veličina naselja u kojem se škola nalazi (urbano ili ruralno). Odabrano je 157 srednjih škola, a njih 135 poslale su u zadanom vremenskom roku pozitivan odgovor o sudjelovanju u Projektu.

Terenska istraživanja koja se planiraju provesti u siječnju 2012. uključuju izradbu dva tipa upitnika:

- On-line istraživanje stavova nastavnika srednjih škola – Upitnik za nastavnike
Za ovo anketiranje odabran je reprezentativni uzorak nastavnika, voditelja svih stručnih vijeća u odabranim srednjim školama, koji će ispuniti on-line upitnik o tome koliko prepoznaju postojanje poduzetničkih sadržaja u nastavi, koliko su oni sami i drugi nastavnici upoznati s njima te kakva je njihova stvarna zastupljenost u nastavi.

- Terensko istraživanje stavova učenika srednjih škola – Upitnik za učenike
Istraživanje se provodi na računalno odabranim završnim razredima gimnazija, strukovnih (trogodišnjih i četverogodišnjih) i umjetničkih srednjih škola. Učenici završnih (trećih i/ili četvrtih) razreda srednjih škola u Republici Hrvatskoj ispunjavat će upitnik čiji je cilj stvaranje bolje slike o učeničkom poznavanju poduzetničkih sadržaja, kao i njihovim stavovima prema istima. Učenici će također, uz nastavnike, odgovarati na pitanja o tome koliko su poduzetnički sadržaji zastupljeni u nastavi te kakav je njihov stav o poduzetništvu općenito.

Tijekom rada na konstrukciji upitnika održano je šest redovnih sastanaka Centra i Obrazovne grupe Zrinski te niz sastanaka užega tima za izradu upitnika (Ivana Sertić, mag.psih., Ekonomska škola Katarina Zrinski i Ines Elezović, mag.soc., voditeljica Projekta) na tjednoj osnovi. Svi članovi imenovane skupine aktivno su doprinikli uspješnoj konstrukciji materijala za anketna istraživanja stavova u području poduzetništva u srednjim školama.

Krajem prosinca dovršen je rad na oba anketna upitnika; zatim se pristupilo planiranju aktivnosti za siječanj, koja uključuju umnažanje, pakiranje i slanje ispitnih materijala u škole te postavljanje Upitnika za nastavnike na Internet. Završetak

Projekta i objavljivanje izvještaja s rezultatima održat će se prema planiranom vremeniku u ožujku 2012.

3.7 PROJEKT „IZRADA KONCEPTUALNOG OKVIRA ZA ISPITIVANJE HRVATSKOGA JEZIKA U OSNOVNOJ I SREDNJOJ ŠKOLI“

Pripremljeno je pokretanje projekta za Izradu konceptualnoga okvira i standarda testiranja Hrvatskoga jezika pod nazivom „Konceptualni okvir za ispitivanje Hrvatskoga jezika u osnovnoj i srednjoj školi“. Predviđeno je da se Projekt provede u dvije faza. Prva bi se faza trebala provesti u 2012. U 2011. godini definiran je cilj i aktivnosti Projekta za 2012. godinu. Cilj je Projekta sastaviti dio dokumenta u kojim se, polazeći od službenih Planova i programa za Hrvatski jezik u osnovnoj i srednjoj školi, Nacionalnoga okvirnoga kurikulumu (NOK-a) i znanstvenih spoznaja važnih za sadržaj hrvatskoga jezika, definiraju ove sastavnice Konceptualnoga okvira za objektivno ispitivanja Hrvatskoga jezika:

- sadržajna područja (domene) za ispitivanje nastavnoga predmeta Hrvatski jezik u osnovnoj i srednjoj školi
- općeniti opisi i temeljni sadržaji svakoga sadržajnoga područja

Odabrani su članovi Povjerenstva koja će raditi na projektu i imenovano je Povjerenstvo u sljedećem sastavu: akademik Mislav Ježić (FFZG), prof. dr. sc. Zrinka Jelaska (FFZG), prof. dr. sc. Sanda Ham (Filozofski fakultet u Osijeku), Ružica Pšihistal (Filozofski fakultet u Osijeku), prof. dr. sc. Dunja Pavličević Franić (Učiteljski fakultet u Zagrebu), prof. dr. sc. Dubravka Težak (Učiteljski fakultet u Zagrebu), Marina Čubrić (Nadbiskupska klasična gimnazija, Zagreb), Linda Grubišić Belina (AZZO), Sunčica Križan Kadi (osnovna škola Novi Marof). Rad Povjerenstva započeo je prvim sastankom koji je održan 13. listopada 2011. godine.

Dosada su u sklopu Projekta sastavljeni ovi dokumenti:

- Opis projekta pod nazivom „Konceptualni okvir za ispitivanje Hrvatskoga jezika u osnovnoj i srednjoj školi“.
- Plan aktivnosti za Projekt od kraja 2011. i za čitavu 2012. godinu

- Analiza i usporedba dvaju postojećih dokumenta kojima se propisuje poučavanje hrvatskoga jezika: Nastavnoga plana i programa za osnovnu školu (Hrvatski jezik), (MZOŠ, 2006.) i Nacionalnoga okvirnoga kurikuluma (jezično-komunikacijsko područje) (MZOŠ, 2010.).

3.8 KVALITATIVNE ANALIZE ISPITA VANJSKOGA VRJEDNOVANJA

3.8.1 Kvalitativna analiza ispita vanjskoga vrjednovanja obrazovnih postignuća učenika 8. razreda 2008. godine: Geografija i integracija Geografija i Povijest

Prvo vanjsko vrjednovanje obrazovnih postignuća učenika osmih razreda Republike Hrvatske iz prirodoslovno-društvenog područja (nastavni predmeti Geografija i Povijest) provedeno je 2008. godine. U školskoj je godini 2009./2010. Nacionalni centar za vanjsko vrednovanje obrazovanja imenovao Povjerenstva za rad na kvalitativnoj analizi testova iz nastavnih predmeta za koje je provedeno vanjsko vrjednovanje te se intenzivno radilo na analizama rezultata provedenih ispita. Težište kvalitativne analize ispita vanjskog vrjednovanja obrazovnih postignuća učenika osmih razreda iz Geografije i integracije Geografije i Povijesti je na analizama ispitnih čestica kojima se pristupilo prema sadržajnim područjima ispitivanja, vrstama znanja i tipovima zadataka.

U listopadu 2011. nastavljeni su završni poslovi oko tiska knjige: korektura, konzultacije oko prijeloma teksta i dizajna naslovnice i sl. Knjiga sadrži 269 stranica, 86 tablica i 193 slike. U studenome 2011. knjiga je izašla iz tiska u nakladi od 100 primjeraka. Knjiga je poslana na nekoliko adresa u MZOŠ, AZOO, Pilar institut, Institut za društvena istraživanja, Geografski odsjek, PMF Sveučilišta u Zagrebu, Geografski odsjek Sveučilišta u Zadru, recenzentima i autorima knjige, Nacionalnu i sveučilišnu knjižnicu te nekim djelatnicima Centra.

U knjizi se analiziraju rezultati koje su postignuli učenici osmih razreda Republike Hrvatske na ispitu vanjskog vrjednovanja obrazovnih postignuća 2008. godine. Na uzorku od 500 testova svaka se ispitna čestica iz Geografije te integracije Geografije i

Povijesti uspoređuje s rezultatima ispitane populacije (21.485) kako bi se dobio što bolji uvid u ostvarena obrazovna postignuća učenika kao i uvid u povezanost rezultata u pojedinim ispitnim česticama s ocjenama iz Geografije na kraju sedmog razreda. U knjizi su, uz kratki osvrt na Nastavni plan i program i određivanje obrazovnih standarda, izrečene i smjernice za unaprjeđivanje rada svih sudionika koji će u budućnosti raditi na sastavljanju i analizi ispitnih zadataka te su na temelju kvalitativne analize netočnih učeničkih odgovora sugerirane korekcije u poučavanju nastavnog predmeta Geografije.

Uz ovu publikaciju, na temu vanjskog vrjednovanja obrazovnih postignuća učenika osmih razreda iz Geografije objavljena su i dva izvorna znanstvena rada (a treći je u tisku) te su prezentirani na znanstvenim konferencijama s međunarodnim sudjelovanjem u Zadru (studeni, 2009.), Zagrebu (studeni, 2010. godine) i Osijeku (listopad, 2011. godine). Popis radova, odnosno sažetaka je:

- Vranković, Biljana: Teaching methods and students outcome in subject of Geography//The 3rd International Conference on Advanced and Systemic Research, ECNSI-2009/ Nada Vijtiuk, Željka Šiljković (ur.). Zadar: Education in Natural Sciences, Geography and History for the Knowledge Society, 21 str. (predavanje, međunarodna recenzija, sažetak)
- Vranković, Biljana; Vuk, Ružica; Šiljković, Željka: Vanjsko vrednovanje postignuća učenika osmih razreda iz domene Opća geografija. // Hrvatski geografski glasnik. 73 (2011) , 1; 271-289 (članak, znanstveni)
- Vuk, Ružica; Vranković, Biljana: Obrazovna postignuća učenika osmih razreda iz geografije u šk. god. 2007./2008. i stavovi profesora geografije o poučavanju geografskih vještina. // Metodika. 10 (2009) , 2; 354-370 (članak, znanstveni)
- Vranković, Biljana; Šiljković, Željka; Vuk, Ružica: External evaluation of eight-grade students in domain of General Geography // International Scientific Conference Applied Geography in Theory and Practice, Book of abstracts / Aleksandar Lukić (ur.). Zagreb: Odsjek za geografiju, PMF, Sveučilište u Zagrebu, 2010. 106-106 (predavanje, međunarodna recenzija, sažetak)

3.8.2 Kvalitativna analiza ispita vanjskoga vrjednovanja obrazovnih postignuća učenika 8. razreda provedenih 2008. godine: Hrvatski jezik i Povijest

U školskoj godini 2007./2008. Nacionalni centar za vanjsko vrednovanje obrazovanja proveo je u sklopu projekta Vanjskoga vrjednovanja obrazovnih postignuća učenika u suradnji s Institutom društvenih znanosti „Ivo Pilar“, ispite znanja u četvrtim i osmim razredima osnovnih škola. Osnovne su škole na taj način ušle u sustav vanjskoga vrjednovanja obrazovnih postignuća učenika. Rezultati ispitivanja predstavljeni su učiteljima i stručnim suradnicima na stručnim skupovima od studenoga 2008. do ožujka 2009. godine, a škole su na temelju dobivenih rezultata pokrenule proces samovrjednovanja svojih škola radi poboljšanja kvalitete svoga rada.

U jesen 2009. godine Nacionalni je centar odlučio napraviti kvalitativnu analizu provedenih ispita te je osnovao Povjerenstva za rad na kvalitativnoj analizi svakoga provedenog ispita. S obzirom na specifičnost svakoga predmeta te svakoga provedenog ispita, svako je povjerenstvo, u dogovoru sa stručnim koordinatorom ili koordinatoricom iz Centra, obavilo kvalitativnu analizu prema svojim znanjima i specifičnim interesima, slijedeći okvir zadaća definiranih u Odluci o imenovanju povjerenstava. Stručne su koordinatorice povjerenstava za Hrvatski jezik i Povijest prihvatile zajednički koncept kvalitativne analize ispita provedenih u osmim razredima te će rezultati njihovih analiza biti prikazani u ovome izvješću.

Analize rađene za potrebe zadaća navedenih povjerenstava bile su kvalitativna (sadržajna) analiza ispita i analiza metrijskih karakteristika testa. Također su izrađene i revidirane verzije testova iz Hrvatskoga jezika i Povijesti, prema čijim je rezultatima prikazana uspješnost na ispitima s obzirom na demografske i odabrane opće pokazatelje. Osim toga, prikazane su raspodjele uzoraka korištenih za navedene analize. Analizama su utvrđene prednosti ispita iz Povijesti i Hrvatskoga jezika, ali i nedostatci te su predložene smjernice za njegovo poboljšanje. Na temelju rezultata provedenih analiza predložene su i smjernice za obrazovne standarde i poboljšanje kvalitete nastave u mjeri u kojoj je to bilo moguće.

Konstantnom suradnjom među osobama koje su radile na tim analizama dodatno je osvijestena važnost i nužnost suradnje te međusobne potpore stručnjaka koji

sastavljaju ispitne zadatke, predmetnih stručnjaka (koordinatora) iz Centra te stručnjaka za izradu i kalibraciju testova. Znanje izradbe ispitnoga materijala i suradnja ključnih eksperata prijeko je potrebna kako bi gotovi test bio kvalitetan i kako bi se na temelju njegovih rezultata mogli donositi valjani zaključci. S obzirom na posljedice koje rezultati ispita vanjskoga vrjednovanja imaju za škole, ali i za obrazovni sustav u cjelini, nužno je osigurati najveću moguću kvalitetu ispita vanjskoga vrjednovanja. Stoga ovo izvješće može poslužiti i kao smjernica za dodatno osiguranje kvalitete ispitnih materijala.

No, ono može biti korisno i nastavnome osoblju osnovnih škola koje je provelo ispite vanjskoga vrjednovanja, ali i svim ostalim sudionicima obrazovnoga sustava koji se žele pobliže upoznati s izradbom i analizom ispita te s njegovim rezultatima. Izvješće također može poslužiti djelatnicama i djelatnicima Nacionalnoga centra koji su uključeni u proces izradbe ispitnoga materijala te stručnim radnim skupinama zaduženima za izradbu ispitnih zadataka i konstrukciju testa. Nadalje, izvješće može biti korisno svim osobama koje se bave izradbom ispitnih zadataka i konstrukcijom testa.

Autori stručnog izvješća pod nazivom: „Kvalitativna analiza ispita vanjskoga vrjednovanja obrazovnih postignuća učenika osmih razreda provedenih 2008. godine: Hrvatski jezik i Povijest“ su Natalija Gjeri, Sanja Fulgosi i Zoran Žitnik.

Većina analiza bila je napravljena 2010. godine, a u 2011. godini dovršeno je pisanje Izvješća o provedenim analizama. Autori su svaki dio Izvješća zajedno pregledali i dali svoje komentare na njih, unijeli izmjene te ga ujednačili prema smislu i terminologiji. U kolovozu 2011. Izvješće je dano na lekturu, nakon čega je slijedio unos lektorskih opaski, korektura (rujan 2011.), prijelom (studeni/prosinac 2011.) i tisak (prosinac 2011.).

Tim osoba koji je obavljao kvalitativnu analizu ispita sastojao se od koordinatorica – stručnjakinja za predmete Hrvatski jezik i Povijest iz Nacionalnoga centra, stručnjaka za izradbu i kalibraciju testova iz Nacionalnoga centra te vanjskih stručnjaka i stručnjakinja za predmete Hrvatski jezik i Povijest. Analizu sadržaja ispitnoga materijala iz Hrvatskoga jezika provelo je dvočlano povjerenstvo u sastavu prof. dr. Karol Visinko (Filozofski fakultet Sveučilišta u Rijeci) i Sanja Fulgosi (Nacionalni centar

za vanjsko vrednovanje obrazovanja), koja je stručno koordinirala taj dio Projekta. U analizi su detaljnije obrađena dva sadržajna područja ispita: područje književnosti i hrvatskoga jezika. Budući da je profesorica Karol Visinko stručnjakinja za područje metodike književnosti, analizirala je dijelove ispita koji obuhvaća područje književnosti. Bavila se pitanjima koja ispituju ishode iz teorije književnosti. Na temelju ispitnoga materijala napravila je analizu odgovora i iznijela zaključke. Sanja Fulgosi napravila je analizu ostaloga dijela područja književnosti i sve zadatke s područja hrvatskoga jezika.

Povjerenstvo za rad na kvalitativnoj analizi ispita iz povijesti sastojalo se od: Augustina Knežića, profesora povijesti (Osnovna škola Lijepa naša, Tuhelj), stručne konzultantice mr. sc. Dunje Modrić Blivajs (profesorice Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu), stručnoga konzultanta dr.sc. Ivana Jurišića (profesora Učiteljskoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu u mirovini). Povjerenstvo za povijest stručno je usmjeravala i koordinirala Natalija Gjeri iz Nacionalnog centra. Profesor Augustin Knežić bio je član stručne radne skupine za Povijest u Projektu vanjskoga vrjednovanja, a u kvalitativnoj je analizi sudjelovao u utvrđivanju valjanosti ispita, u kategorizaciji učeničkih odgovora na zadatke otvorenoga tipa, davanju smjernica za poboljšanje postupaka u procesu izradbe testa te u davanju smjernica za standarde i poučavanje. Profesor Knežić opisao je cijeli proces izrade ispitnih materijala te ponudio dokumente koji nisu bili dostupni, čime je omogućio potpuniji osvrt na proces izradbe ispitnoga materijala za kvalitetnu analizu. Profesorica Dunja Modrić Blivajs bila je članica stručne radne skupine za Povijest u Projektu Vanjskoga vrjednovanja, a u kvalitativnoj je analizi sudjelovala kao stručna konzultantica, zajedno s profesorom Ivanom Jurišićem kao stručnim konzultantom. Svojim su komentarima vezanima za sadržaj ispita te savjetima i prijedlozima nakon završenih analiza u stručnome smislu pridonijeli kvalitativnoj analizi.

Svi su članovi Povjerenstva imali zadatak ispuniti upitnik s nizom pitanja vezanih za svaki zadatak u ispitu, a njihovi su odgovori pridonijeli sastavljanju specifikacije ispita i utvrđivanju valjanosti ispita. Pitanja u upitniku bila su vezana za način postavljanja pojedinog zadatka, za sadržaj zadatka, a tražio se i osvrt na primjerenost i važnost zadataka i testa općenito. Natalija Gjeri analizirala je dobivene podatke, prikazala sadržajnu strukturu ispita te obilježja ispita i ispitnih zadataka. Na rezultate sadržajne analize ispita iz Povijesti i ispitnih zadataka prikazanih u ovome izvješću

kritički su se osvrnuli Augustin Knežić i Dunja Modrić Blivajs te potvrdili navedene zaključke i smjernice za poboljšanje.

Osim povjerenstava, na kvalitativnoj je analizi radio i profesor psihologije Zoran Žitnik. Na temelju dobivenih podataka, ponovno je napravljena analiza metrijskih karakteristika ispita i ispitnih zadataka, a napravljena je i revidirana verzija testa znanja. Osim toga, prikazane su raspodjele uzoraka učenika te uspješnost na ispitima s obzirom na demografske i odabrane opće pokazatelje, na temelju revidiranih rezultata na ispitima.

Prvo je poglavlje (Kvalitativna analiza ispita) svojevrsan uvod u provedene analize, a samim time i u izvješće: prikazani su ciljevi kvalitativnih analiza ispita iz Hrvatskoga jezika i Povijesti te ciljevi sadržajnih analiza ispita, kao i analize metrijskih karakteristika ispita. U sklopu Projekta napravljen je i prikaz uzoraka primijenjenih u ispitima znanja i kvalitativnim analizama ispita iz Hrvatskoga jezika i Povijesti. Na kraju poglavlja predstavljeni su stručnjaci i stručnjakinje koji su radili na analizama iz Hrvatskoga jezika i Povijesti: stručnjaci/stručnjakinje za sadržaj i stručnjak za izradu i analizu testa.

U drugom su poglavlju (Opis postupaka i objašnjenja osnovnih pojmova vezanih za izradbu i analizu testa) opisani postupci i objašnjenja osnovnih pojmova vezanih za izradbu i analizu testa. Opisano je što je test, na koji se način konstruira te su objašnjene metrijske karakteristike koje test treba posjedovati: valjanost, pouzdanost, osjetljivost i objektivnost.

U trećem su poglavlju (Prikaz i kontrola uzoraka primijenjenih u analizi ispita znanja i u kvalitativnim analizama ispita iz hrvatskog jezika i povijesti) prikazani uzorci korišteni u ispitima znanja i kvalitativnim analizama ispita iz Hrvatskoga jezika i Povijesti. Riječ je o uzorku svih učenika osmih razreda koji su sudjelovali u ispitivanjima vanjskoga vrjednovanja, o uzorcima učenika koji su pisali ispite iz Hrvatskoga jezika i Povijesti te o uzorcima učenika koji su odabrani za sadržajnu analizu odgovora na zadatke otvorenoga tipa. Prikazane su raspodjele uzoraka i testirane razlike između ta tri uzorka prema demografskim i drugim varijablama.

U četvrtom su poglavlju (Analiza ispita iz hrvatskoga jezika) izneseni rezultati sadržajne analize ispita i zadataka ispita iz Hrvatskoga jezika, a zatim su prikazane metrijske karakteristike ispita te revidirana verzija testa iz Hrvatskoga jezika. U dijelu koji se bavi sadržajnom analizom ispita i zadataka ispita, opisani su ciljevi ispita, njegov sadržaj (sadržajni prikaz) te obilježja zadataka ispitnih cjelina književnost i hrvatski jezik. Na temelju sadržajne i metodološke recenzije ispita i ispitnih zadataka, predložene su smjernice za njegovo poboljšanje. U dijelu koji se bavi metrijskim karakteristikama ispita prikazane su analiza metrijskih karakteristika svih zadataka i ispita znanja te analiza testa znanja provedenoga 2008. godine. S obzirom na rezultate analiza, napravljena je revidirana verzija testa znanja. Također je napravljena usporedba između ispita, testa znanja (2008.) i revidiranoga testa znanja.

U petom su poglavlju (Analiza ispita iz povijesti) izneseni rezultati sadržajne analize ispita i ispitnih zadataka iz Povijesti, a zatim su prikazane metrijske karakteristike ispita te revidirana verzija testa iz Povijesti. Najprije je prikazan osvrt na ciljeve ispita iz Povijesti, na proces njegove izradbe, s posebnih naglaskom na probno ispitivanje zadataka i odabir zadataka za glavno ispitivanje. Zatim je u dijelu koji se bavi sadržajnom analizom ispita i ispitnih zadataka prikazan sadržaj ispita te su opisana obilježja zadataka ispitnih cjelina Uvod u povijest, prapovijest i stari vijek, Srednji vijek i novi vijek do 18. stoljeća, Novi vijek od 18. st. do kraja Prvoga svjetskoga rata i Suvremeno doba. Također su opisana obilježja navedenih ispitnih cjelina. Na temelju sadržajne i metodološke recenzije ispita i njegovih zadataka, predložene su smjernice za njegovo poboljšanje. U dijelu koji se bavi metrijskim karakteristikama ispita prikazane su analiza metrijskih karakteristika svih zadataka i ispita znanja te analiza testa znanja primijenjenoga 2008. godine. S obzirom na rezultate analiza, napravljena je revidirana verzija testa znanja. Također je napravljena usporedba između ispita, testa znanja (2008.) i revidiranoga testa znanja.

U šestom su poglavlju (Prikaz osnovnih rezultata testa s obzirom na demografske i odabrane pokazatelje) prikazani osnovni rezultati testova iz Hrvatskoga jezika i Povijesti s obzirom na karakteristike učenika/učenica, karakteristike učitelja/učiteljica, regionalne podatke i obilježja škole te obilježja obitelji učenika/učenica.

U sedmom su poglavlju (Zaključak) prikazani zaključci doneseni na temelju provedenih analiza ispita iz Hrvatskoga jezika i Povijesti.

3.9 IPA PROJEKT U SKLOPU KOMPONENTE IV, OPERATIVNOG PROGRAMA ZA RAZVOJ LJUDSKIH POTENCIJALA

Nacionalni centar za vanjsko vrednovanje obrazovanja prijavilo je IPA projekt u sklopu Komponente IV, Operativnog programa za Razvoj ljudskih potencijala, prioritetne osi 3: Jačanje ljudskog kapitala i zapošljivosti, mjera 3.1 – Daljnji razvoj hrvatskoga kvalifikacijskog okvira.

Naziv prijavljenog projekta je „Razvoj nacionalnog standarda kvalifikacije za učitelje kao podloge za uvođenje sustava licenciranja učitelja“.

Partneri u projektu su:

- Institut za društvena istraživanja, Zagreb
- Učiteljski fakultet Sveučilišta u Zagrebu
- Osnovna škola Pučišća na Braču
- Poljoprivredna škola u Zagrebu

Provedba Projekta bi trebala početi krajem studenoga 2012. godine.

Glavni cilj Projekta je izradba nacionalnog standarda kvalifikacije za učitelje koji će doprinijeti daljnjem razvoju i provedbi Hrvatskog kvalifikacijskog okvira u sektoru obrazovanja.

Specifični ciljevi Projekta su:

- definirati nacionalni standard kvalifikacije za učitelje kao skup kompetencija određenih razina, obujma, profila i kvalitete, kao podloga u procesu uvođenja licenciranja
- odrediti ishode učenja kojima će se dokazati primjenjivost standarda kvalifikacije u postupku licenciranja

Rezultati koji se očekuju na kraju Projekta jesu dokument koji definira standard kvalifikacije za učitelje prema predlošku (template) Hrvatskog kvalifikacijskog okvira, jačanje kapaciteta ciljnih skupina za uvođenje standarda kvalifikacija za učitelje u njihovo područje rada, te dizanje svijesti i razumijevanja krajnjih korisnika o standardu kvalifikacije za učitelje.

Kao ciljne skupine u Projekt će biti uključeni predstavnici ključnih sudionika u obrazovanju učitelja (Učiteljski fakulteti, Nacionalni centar za vanjsko vrednovanje obrazovanja, Ministarstvo znanosti obrazovanja i športa, Agencija za odgoj i obrazovanje, Agencija za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih, Agencija za znanost i visoko obrazovanje, nevladini sektor), s obzirom da će definiranje standarda

kvalifikacije za učitelje utjecati na njihovo inicijalno obrazovanje i trajno osposobljavanje i vrjednovanje kvalitete postignutih ishoda učenja.

Krajnji korisnici u Projektu su učitelji u osnovnim i srednjim školama i studenti učiteljskih i nastavničkih fakulteta obzirom da se projekt direktno odnosi na definiranje učiteljskih standarda kvalifikacije.

3.10 LICENCIRANJE UČITELJA, NASTAVNIKA, STRUČNIH SURADNIKA I RAVNATELJA

U članku 117. Zakona o odgoju i obrazovanja u osnovnoj i srednjoj školi (NN, 87/08) navodi se da će postupak licenciranja učitelja, nastavnika, stručnih suradnika i ravnatelja provoditi Nacionalni centar za vanjsko vrednovanje rezultata.

S obzirom da Republika Hrvatska nema iskustva u postupku licenciranja, Nacionalni centar za vanjsko vrednovanje obrazovanja izradilo je dokument „Podloga za sustav licenciranja temeljen na nastavničkim standardima“. Dokument sadrži znanstveno teorijsku podlogu temeljenu na analizi EU dokumenata iz područja nastavničkih standarda i sustava licenciranja. Opisuje svrhu i uloga licenciranja, primjere dobre prakse u drugim državama. Isto tako daje primjer sadašnje prakse i iskustva u RH. Također dokument daje stručno objašnjenje i potrebu za razvojem sustava licenciranja temeljem Zakona o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi.

Nacionalni centar za vanjsko vrednovanje obrazovanja je na osnovi gore navedenog dokumenta, u kojem se ukazuje da je definiranje standarda kvalifikacije za učitelje pretpostavka za sustavno osiguravanje, stjecanja i razvijanja kompetencija kroz inicijalno obrazovanje i trajno profesionalno usavršavanje te provjeru kompetencija kroz sustav licenciranja i relicenciranja, prijavio projekt „Razvoj nacionalnog standarda kvalifikacije za učitelje kao podloge za uvođenje sustava licenciranja učitelja“. Isto tako je počeo graditi model za sustav licenciranja učitelja baziran na nacionalnom standardu kvalifikacije.

4. MEĐUNARODNI PROJEKTI I SURADNJE

4.1 PIRLS I TIMSS

U PIRLS projekt Hrvatska se uključila 2008. godine, a krajem 2010. godine, temeljem dopusnice Vlade, vrlo uspješno smo se uključili i u projekt TIMSS. Kako se projekt PIRLS provodi svakih pet godina, a projekt TIMSS svake četvrte godine, ciklus 2011. godine je jedinstven jer su se na istom uzorku učenika u dobi od 9 do 11 godina mogla ispitati sva navedena postignuća. Na početku projekta PIRLS 2011. provedeno je uzorkovanje 25 škola za probno ispitivanje (2010. godine) i 150 škola za glavno ispitivanje (2011. godine).

Školske godine 2010./2011. provedeno je glavno ispitivanje na nacionalno reprezentativnom uzorku s ukupnim brojem od oko 5 000 učenika četvrtih razreda. U ovom uzorku bile su zastupljene talijanska i češka nacionalna manjina.

Uspješna provedba oba ova projekta bila je zadaća Istraživačko–razvojnog odjela Centra u suradnji s odabranim osnovnim školama te uz podršku međunarodnih partnera. Cijeli postupak obuhvaćao je: administrativnu podršku školama, pripremu hrvatskih inačica ispitnih materijala i popratnih upitnika, obuku školskih koordinatora i administratora ispita, kontrolu provedbe ispitivanja, ocjenjivanje ispita te unos i slanje svih prikupljenih podataka.

Za glavno ispitivanje ispitni materijal je obuhvaćao 13 različitih PIRLS 2011. ispitnih knjižica, 14 različitih TIMSS 2011. ispitnih knjižica, te četiri popratna upitnika; Upitnik za učenike, Upitnik za roditelje, Upitnik za učitelje i Upitnik za ravnatelje. U cijelom periodu pripreme izvršene su višestruke kontrole prijevoda, adaptacije i prijeloma PIRLS i TIMSS 2011. ispitnih knjižica i popratnih upitnika, a cjelokupni ispitni materijal zadovoljavajuće je ocijenjen u procesu međunarodne verifikacije. Osiguranje kvalitete provedbe također je postignuto sveobuhvatnom edukacijom sudionika pomoću stručnih skupova školskih koordinatora u Zagrebu, Varaždinu, Osijeku, Rijeci i Splitu. Sve uključene škole pokazale su visok stupanj suradnje, otvorenosti i želje za provedbom ovih važnih međunarodnih istraživanja. Imenovana su 154 školska koordinatora i još stotinjak pridruženih provoditelja ispitivanja koji su u kontinuiranoj komunikaciji tijekom godine dana s Centrom uspješno proveli glavno

ispitivanje u svibnju 2011. Ovo je u konačnici rezultiralo iznimno malim brojem odustajanja prijavljenih učenika od samo 2,2%. Tijekom samog ispitivanja proveden je nacionalni nadzor kvalitete u školama od strane Istraživačko – razvojnog odjela te međunarodni nadzor kvalitete od strane nezavisnoga tijela (u ukupno 20% škola).

Za ocjenjivanje PIRLS 2011. ispitnih knjižica sa 61 otvorenim pitanjem, i TIMSS 2011. ispitnih knjižica sa njih 162 bilo je potrebno osigurati tri različite skupine kvalificiranih i obučeni ocjenjivača. U lipnju je stoga ocjenjeno ukupno 4 748 PIRLS i 4 718 TIMSS ispitnih knjižica. Sve tri skupine ocjenjivača (za područje čitanja, Matematike i Prirode i društva) pokazale su izuzetnu uspješnost u pojedinačnom i timskom radu tijekom ocjenjivanja, što se očitovalo u njihovom visokom slaganju u kriterijima. Ocjenjivači TIMSS ispitnih knjižica za područje Matematike postigli su prosječnu korelaciju u ocjenjivanju od 0,96, a ocjenjivači PIRLS ispitnih knjižica, isto kao i TIMSS, za područja Prirode i društva prosječnu korelaciju od 0,92. Ovaj rezultat slaganja među ocjenjivačima koji značajno prelazi međunarodnu normu (iznad 0,7 prihvatljivo slaganje te iznad 0,85 vrlo dobro slaganje) govori u prilog kvaliteti hrvatskih ocjenjivača, obuke koju su primili te procesa ocjenjivanja u cijelosti. Nakon unosa i kontrole svi podatci poslani su u IEA DPC Hamburg u dogovorenom roku, do 29. srpnja 2011. godine.

Centar i međunarodni partneri iznimno su zadovoljni profesionalnošću s kojom je u Republici Hrvatskoj provedeno vrjednovanje učeničkih postignuća iz područja čitalačkih postignuća, Matematike, Prirode i društva kroz međunarodne projekte PIRLS i TIMSS 2011. S obzirom na izniman odaziv škola, učenika i roditelja, te pozitivne povratne informacije od svih navedenih sudionika, smatramo da će i naredni ciklusi PIRLS i TIMSS projekata u našoj zemlji biti jednako uspješno provedeni.

4.2 ESLC

144 osnovne škole sudjelovale su u projektu Europskog istraživanja jezičnih kompetencija. Engleski jezik je ispitivan u 68 škola, njemački u 69, dok su se u 7 škola ispitivala oba jezika; ukupno je provedeno 151 ispitivanje. Niti jedna škola nije odustala od započetog sudjelovanja u projektu, a sva ispitivanja su uspješno provedena.

U uzorku glavnog ispitivanja slučajnim odabirom obuhvaćeno je 3 625 učenika, a ispitivanju je pristupilo 3 342 učenika, tj. 92.2% uzorkovanih učenika. Broj učenika koji nisu sudjelovali je 283, 130 ih je bilo privremeno odsutno, 21 odbio sudjelovati, 106 bez roditeljske suglasnosti, 7 ispisano s predmeta, 10 napustilo školu, 9 izuzetih učenika. Isključujući one učenike koji već u startu nisu imali mogućnost sudjelovati, dolazimo do vrlo visokog odaziva učenika od 95,8 %.

Centar je kroz tri tjedna ukupno tiskao 5985 ispitnih knjižica, dok je tiskara tiskala 2866 upitnika. Svaki učenik je ispunjavao dvije ispitne knjižice i upitnik. USB štapići, poslani i korišteni u školama u kojima se provodilo računalno testiranje, sadržavali su ostatak ispitnih knjižica i materijala. Izdavačka kuća Suzy records umnožila je 105 zvučnih zapisa testova slušanja na CD-ima, a ukupan broj CD-a, distribuiranih školama zajedno s ostalim ispitnim materijalima bio je 333.

Od škola je zatraženo da nam pošalju tri moguća datuma provedbe, na osnovu čega smo izradili raspored za svako od 151 ispitivanja. Za školske koordinate je pripremljeno i održano pet stručnih skupova u različitim regijama, nakon čega smo im poslali prezentacije sa sastanka, kao i ostale priređene radne materijale.

Od organizatora zaprimljen 151 Obrazac za praćenje učenika STF/T2 (s popisom učenika i odabranih vještina za ispitivanje, te oznakom prisustva na ispitivanju), prosljedili smo svakom školskom koordinatoru zasebno elektroničkom poštom, a po završetku ispitivanja svaki vraćeni obrazac prekontrolirali u skladu s vraćenim ispunjenim ispitnim knjižicama i upitnicima.

Ravnatelji i učitelji jezika koji predaju na ispitivanoj razini trebali su ispuniti Upitnik na Internetu, kako bi se dobili podatci o značajkama škole i učitelja. Kako je za analizu podataka bio nužan odaziv od minimalno 60 % odgovorenih upitnika, 76% ispunjenih upitnika od strane učitelja i 82% ravnateljevih, i prije zadanog roka, značio je zadovoljavajući rezultat.

Provedba ispitivanja trajala je od 01. ožujka do 28. ožujka 2011. godine, uspješno je i bez potrebe za dodatnim provedbama provedeno 151 ispitivanje, a za vrijeme provedbe od strane odjela organizirana je stalna služba za podršku.

Za potrebe ispitivanja razvijen je program na osnovu kojeg se ispitivanje moglo provesti i računalnim putem. Nacionalni koordinatori su sami odlučili trebaju li školama uopće ponuditi mogućnost provedbe testiranja na računalima i tu je Hrvatska prihvatila izazov i školama dala mogućnost odluke o provedbi testiranja na klasičan ili računalni način. Nadalje, škole su na osnovu svojih afiniteta i mogućnosti same odlučile o načinu testiranja. 53 škole su bile motivirane za provedbu testiranjima na računalima, no samo 27 škola je zadovoljilo kriterij nužnih specifikacija računala → ukupan broj učenika uzorkovanih za računalno testiranje bio je 759, dok je računalnom testiranju pristupilo 688 učenika. S obzirom da server SurveyLanga koji je trebao pohranjivati podatke s USB-a nije radio, djelatnice odjela su zaprimale rezultate s USB memorijskih štapića od administratora testa i svakodnevno ih prosljeđivale na zaštićenu mrežnu stranicu SurveyLanga. Računalno testiranje nosilo je rizik već zbog nepouzdanosti računala kao takvih, no po završetku ispitivanja dobili smo pohvalu od organizatora da je ukupni gubitak podataka na računalnom ispitivanju u našim školama tek 0.41%, što je odličan rezultat, a sve to zahvaljujući dobrim pripremama i koordinaciji djelatnika, školskih koordinatora, administratora testa kao i školskih informatičara.

Osoba za nadzor kvalitete, imenovana od nacionalne koordinatorice, posjetila je 10 odabranih škola, obavila potrebne intervjuve te poslala pisano izvješće SurveyLangu. Po završetku provedbe ispitivanja, izrađene su i poslana školama 144 zahvalnice za sudjelovanje, školskim koordinatorima preko 144 potvrda o sudjelovanju (uključujući i one školske koordinate koji su bili na zamjeni ili koordinirali projekt kroz samo jedan period) te za učenike obrazac zahvalnice za unos imena.

Testove pisanja ocjenjivalo je 12 ocjenjivačica - 4 nastavnice i 8 studentica, po 6 ocjenjivačica za engleski i 6 ocjenjivačica za njemački jezik, a ukupno je ocijenjeno 5 290 testova pisanja; 2668 za engleski jezik i 2622 za njemački. Na unosu podataka radilo je 15 osoba, a korišteno je 10 računala. Za unos podataka bilo je potrebno 1 569 radnih sati. Ispitnih knjižica spremnih za unos bilo je 8 772 (uključujući sve tri ispitane vještine i višestruko ocjenjivane ispitne knjižice), a upitnika spremnih za unos je bilo 2 654. Unos je bio dupli, što znači da je broj unesenih knjižica bio 17 544, a unesenih upitnika 5 308. Prikazani podatci odnose se samo na klasično testiranje, dok su svi rezultati iz računalnog testiranja sadržani na USB memorijskim štapićima i prebačeni direktno na mrežnu stranicu SurveyLanga). Prvi unos podataka trajao je 10 dana, a

drugi (kontrolni) 13 dana, te su svi ažurirani podatci, bez grešaka, poslani organizatorima i prije zadanog roka.

Potrebno je bilo kodirati i odgovore iz 3 342 učenička upitnika (ukupan broj učenika koji su sudjelovali) o zanimanju oba roditelja (čime se udvostručuje broj kodiranja) i opisu njihova radnog mjesta. Organizatori su dostavili i određen broj istih odgovora koji se trebao duplo unijeti za potrebe provjere rada kodera, tako da je ukupan broj unesenih kodova bio 7 902.

Uz sve navedeno, djelatnici su paralelno radili i na prijevodu i modifikaciji dokumenata s probnog ispitivanja (Smjernice za školske koordinatore, Priručnik za administratora testa, Upitnici za učenike, učitelje i učitelje, Upute za testiranje jezičnih kompetencija, Upute o alatima za testiranje za učenike, različiti obrasci i sl.).

Školski koordinatori i administratori testa bili su vrlo motivirani za svoj posao, na vrijeme su nam poslali sve obrasce i tražene informacije, što je generiralo i naše dostavljanje traženih materijala organizatorima i prije traženog vremena. Po završetku ispitivanja, pohvaljeni smo od organizatora zbog ostvarenog odličnog rezultata i malog postotka (od 0,41%) ukupnog gubitaka podataka na računalnom ispitivanju u našim školama. Pohvaljena je i naša baza podataka, na kojoj nisu bile potrebne nikakve dodatne korekcije.

Vlasnik rezultata je Europska komisija, kojoj će konzorcij SurveyLang podnijeti završno izvješće u prvoj polovici 2012. godine. Rezultati ispitivanja prikazivat će se isključivo na nacionalnoj razini, a identitet učenika ili škole neće biti objavljen niti u jednom izvješću.

Svi podatci prikupljeni istraživanjem u ESLC projektu drže se u strogoj tajnosti, a rezultati dobiveni ovim istraživanjem predstavljat će osnovno sredstvo pri određivanju i razvijanju obrazovnih smjernica o učenju stranih jezika i višejezičnosti u Republici Hrvatskoj i diljem Europe.

4.3 EPSO

Na poziv ravnateljice Goethe instituta iz Minhena, dr. Michaela Perlmann-Balme i direktora Cambridge ESOL-a, dr. Michaela Milanovica, Centar se uključio u pripremu potrebnih ispitnih materijala za EPSO natječaj Europske komisije - EPSO/02/PR/2009/117.

Za potrebe natječaja bilo je potrebno pripremiti 'bazu' ispitnih materija koja se sastoji od lingvističkih testova, a koje će institucije EU koristiti prilikom odabira kandidata za radna mjesta. U našem slučaju radi se o ispitima Hrvatskog jezika kao stranog jezika. U navedenu svrhu pripremili smo dva pismena ispita Hrvatskog jezika i dva ispita slušanja. Ispit pisanja sastojao se od teksta i pripadajućih ispitnih zadataka u formi višestrukog izbora. Za ispit slušanja bilo je potrebno pripremiti tekst s pripadajućim zadacima, također u formi višestrukog izbora te snimiti dvije različite osobe koje izgovaraju tekstove.

Svi ispitni materijali su uspješno i u vrlo kratkom roku dostavljeni EPSO-u i Goethe institutu koji su zatim u zajedničkoj ponudi nastupili na natječaju. Ispiti koje je pripremio Centar ocijenjeni su najvišim ocjenama i sa stručnog stajališta nije bilo zamjerki. Nažalost, cjelokupna ponuda ESOL- a je odbijena s obrazloženjem prevelikih predloženih troškova. Kako je za potrebe natječaja izrađen veliki broj vrlo kvalitetnih ispitnih materijala, razmišlja se da se ispiti stave na mrežne stranice te tako postanu dostupni javnosti na korištenje.

Ispit čitanja s razumijevanjem provjerava razumijevanje svih jezičnih, sadržajnih i gramatičkih struktura ispitivanog jezika. Svrha primjene ispita čitanja je selektiranje kandidata prema njihovom stupnju poznavanja jezika. Upravo ovaj ispit je ispit eliminacije, a kako se radi o visokom ulogu forma testa trebala je biti načinjena po najvišim metodološkim i znanstvenim standardima. Tema teksta u ispitu nije bila unaprijed određena, ali se trebala referirati na općenita područja svakodnevnog života, kao npr. politiku, bankarstvo, znanost i socijalno područje.

Ispitom slušanja trebale su se provjeriti sposobnosti pristupnika pri prevođenju konferencijskih sastanaka. Ispit slušanja pristupnik bi čuo samo jednom, nakon čega bi odgovarao na postavljene zadatke. Zadacima bi se ispitalo razumijevanje odslušanog

teksta kao i pristupnikova sposobnost analize kompleksnih informacija. Ispit slušanja imao bi za svrhu predizbor kandidata koji pokažu izvrsno znanje pri slušanju nepoznatog teksta kao i razumijevanje ne-materinskog jezika. Dio ispita slušanja koji se odnosio na čitanje pripremljenog teksta iznosio je 4 minute, a pripadajućih zadataka višestrukog izbora je trebalo biti 13 do 15.

4.4 OECD/PISA

PISA centar, kao provedbena jedinica OECD/PISA istraživanja za Republiku Hrvatsku, tijekom ove godine je sa svega troje stalnih zaposlenika i manjim brojem vanjskih suradnika, tijekom testiranja i kodiranja izuzetno uspješno i kvalitetno realizirala probno PISA istraživanje. Svi radni zadatci realizirani su u skladu s međunarodno zadanim programskim aktivnostima i rokovima te od međunarodnog konzorcijuma, zaduženog za provedbu i kontrolu PISA-e, ocijenjeni kao visoko kvalitetna implementacija PISA projekta. Posebne pohvale dobivene su za kvalitetu prijevoda ispitnog materijala, izuzetno visoke stope odaziva učenika i roditelja te visoke pouzdanosti koodera.

Realizirani zadatci podijeljeni su prema programskim etapama i kronološkim slijedom izvršenja:

1. *Priprema ispitnog materijala*

Ispitni materijal u ovom je PISA ciklusu sadržavao osam različitih ispitnih knjižica sa složenom rotacijom ispitnih cjelina iz matematičke pismenosti, dvije ispitne knjižice s pitanjima iz financijske pismenosti, osam različitih kompjutorskih modula za ispitivanje kompetencija rješavanja problema, četiri različite forme upitnika za učenike, ICT upitnik i dodatni upitnik o tijeku školovanja, upitnik za roditelje te upitnik za ravnatelje uzorkovanih škola. Pažljiva i odgovorna organizacija procesa prevođenja, kontrole i prilagodbe kognitivnog instrumentarija te svih upitnika kao i prateće ispitne dokumentacije rezultirala je visokokvalitetnim tiskom testova i upitnika kojima se, osim obrazovnih postignuća, ispituju i stavovi učenika, njihove strategije učenja te prikupljaju podatci o socioekonomskom statusu obitelji u funkciji mogućeg utjecaja na njihova postignuća. Upitnikom za školu prikupljeni su podatci o uvjetima i organizaciji rada škole.

Međunarodna verifikacija i završna optička provjera sukladna Tehničkim standardima dovršena je znatno prije zadanih rokova i to s visokom ocjenom kvalitete.

2. Uzorkovanje škola

Nakon prikupljanja statističkih podataka o populaciji svih učenika rođenih isključivo 1995.godine i upisanih u srednje škole, izrađen je stratifikacijski nacrt temeljem kojeg su uzorkovane 54 škole iz svih županija. Škole su proporcionalno podijeljene prema vrsti programa i stupnju urbanizacije mjesta u kojem se škola nalazi. Tijekom procedure uzorkovanja iz baze podataka od preko 8207 učenika odabran je slučajni uzorak od 1760 učenika, od kojih je po 20 učenika ušlo u poduzorak za procjenu sposobnosti rješavanja problema. Ovaj dio testiranja obavljen je putem računala.

3. Priprema škola, učenika i roditelja

Uzorkovane škole imenovala su svoje školske koordinate i za njih je organiziran informativno-instrukcijski seminar prema zadanim procedurama edukacije na prilagođenim međunarodnim materijalima. Velik broj ravnatelja uzorkovanih škola također je nazočio jednodnevnom radnom sastanku tijekom kojeg su škole dobile precizne upute za organizaciju prostora na dan testiranja i osiguravanju optimalnih preduvjeta za dio testiranja na računalima. Pripremljen je i školama distribuiran informativni letak za roditelje kojim je ujedno i zatražena njihova suglasnost za učenikovo sudjelovanje u PISA procjeni. Osim toga, posebno je pripremljen materijal za motivacijsku i psihološku pripremu uzorkovanih učenika (upute učenicima uz nekoliko objavljenih ispitnih pitanja iz prethodnih PISA ciklusa i prateće upute za bodovanje).

4. Priprema ispitnog perioda

Najsloženiji dio pripreme ispitnog perioda odnosi se na koordinaciju svih sudionika u procesu procjene. Jedan od najzahtjevnijih zadataka je izrada rasporeda testiranja i to posebice zbog vrlo ograničenih financijskih i tehničkih mogućnosti. Termini PISA procjene stoga su se nastojali optimalno uskladiti s organizacijskim mogućnostima škole te radnim obvezama desetak viših savjetnika Agencije za odgoj i obrazovanje angažiranih u funkciji ispitnih administratora. Edukacija ispitnih administratora realizirana je kroz jednodnevni seminar i prilagođeni međunarodni priručnik za ispitne administratore. Procjena na računalima izvršena je uz pomoć nekoliko studenata FER-a

uz prijevoz opreme i IT asistenta službenim vozilom NCVVO-a i jednim iznajmljenim kombijem.

5. Ispitni period

Testiranje i anketiranje uzorkovanih učenika uspješno je realizirano i to u periodu od 14. ožujka do 22. travnja 2011. godine. Desetak dana nakon realiziranog testiranja škole su prikupile popunjene upitnike roditelja uzorkovanih učenika i vratile ih PISA centru na daljnju obradu. Ravnatelji uzorkovanih škola uglavnom su bili nazočni na početku testiranja, a školski su koordinatori dežurali uz ispitnog administratora tijekom cijelog testiranja. Zahvaljujući kvalitetnoj pripremi i suradnji svih škola, odaziv i učenika i roditelja u međunarodnoj komparaciji izrazito je visok. PISA procjeni odazvalo se ukupno 91,5% učenika i 88% roditelja testiranih učenika. Dostava i povrat strogo čuvanog ispitnog materijala protekla je bez ikakvih problema. Preventivne mjere u svrhu čuvanja službene tajne poštivali su i učenici i djelatnici uzorkovanih škola tako da je cijeli ispitni period i ovoga puta prošao sigurno, tiho i medijski nezamijećeno.

6. Kodiranje i unos podataka

Ispravljanje, odnosno kodiranje otvorenih pitanja u 8 različitim ispitnih knjižica započeto je odmah po povratu ispitnog materijala. Prethodno su izvršeni odabir i edukacija 8 kodera za ispitnu domenu matematičke, odnosno financijske pismenosti kao i za ISCO kodiranje roditeljskih zanimanja iz upitnika. Skupinu iskusnih profesora osnovnih i srednjih škola, od kojih je nekolicina već surađivala na istim poslovima tijekom prošlog ciklusa PISA istraživanja, činili su skupinu kodera. Dvoje od njih su tijekom veljače prošli međunarodni trening i edukaciju za kodiranje pitanja otvorenog tipa u području matematike i rješavanja problema kako bi mogli kompetentno i savjetodavno pratiti višetjedan rad ostalih kodera. U probnom istraživanju bilo je ukupno 35 561 odgovora na kognitivna pitanja otvorenog tipa, koja zahtijevaju kodiranje prema složenim kriterijima međunarodno usuglašenog Vodiča za kodiranje te dodatnih 14 767 pitanja, koja su se našla u postupku višestrukog kodiranja zbog provjere pouzdanosti kodera. Nažalost, stručna pomoć međunarodnog on-line servisa za upite kodera (Coder Query Service) nije se mogla koristiti u dovoljnoj mjeri jer je Hrvatska među prvih desetak zemalja završila testiranje i kodiranje.

Unos podataka započeo je već tijekom procesa kodiranja, jer je u kratkom roku trebalo unijeti nekoliko stotina tisuća podataka u KeyQuest bazu. Posao su obavili studenti koji su prošli selekciju (kontrola točnosti unosa i brzina), a radilo se u dvije smjene. Pročišćena baza podataka potom je poslana ACER-u na statističku analizu i psihometrijsku obradu ispitnog materijala.

7. Analiza rezultata

Osnovna svrha provođenja probnog istraživanja jest što bolja priprema i analiza te konačni odabir ispitnih pitanja za glavno istraživanje koje će biti provedeno tijekom ožujka i travnja 2012. godine. Nacionalna analiza započela je već početkom rujna, odmah po dobivanju prvih preliminarnih podataka o nizu pitanja sa značajnim psihometrijskim i statističkim odstupanjima. Tijekom zadnjeg tromjesečja izvršena je analiza podataka dobivenih iz upitnika za učenike, roditelje i upitnika za školu kako bi se što uspješnije pristupilo adaptaciji konačnih verzija upitnika za glavno istraživanje iduće godine.

Na nacionalnoj razini završena je obrada rezultata svih kognitivnih instrumenata do mogućeg stupnja obrade, obzirom na činjenicu da još nisu poznati svi parametri potrebni za kompletnu obradu. Naime, trećina zemalja sudionica OECD/PISA projekta tek je u periodu testiranja. Programom rada za 2011. godinu zacrtane su i ostale aktivnosti, ponajviše vezane za pripremu glavnog istraživanja 2012. godine.

8. Priprema podataka za uzorkovanje škola u glavnom istraživanju

Američki WESTAT, jedna od institucija iz međunarodnog konzorcija, ima zadaću izraditi uzorak srednjih škola svim zemljama sudionicama PISA 2012 ciklusa poštujući sve principe znanstvenog uzorkovanja u odnosu na definiranu ciljnu populaciju učenika. Dugotrajan proces dvoetapnog stratificiranog uzorkovanja podrazumijeva višemjesečno dogovaranje stratifikacijskih varijabli te prikupljanje svih nacionalnih podataka relevantnih za izradu reprezentativnog uzorka prema odobrenom stratifikacijskom nacrtu. Republika Hrvatska nema statističke podatke objedinjene na način koji zahtijeva PISA uzorkovanje, stoga su u taj dio procesa uključeni i stručnjaci Državnog zavoda za statistiku, a djelomično su korišteni i podatci e-matice MZOŠ-a.

Druga faza stratificiranog uzorka realizira se kroz definiciju kriterija i proporcija isključenja škola zbog raznih tehničkih, organizacijskih i provedbenih preduvjeta te kriterija i proporcija isključenja učenika zbog intelektualne ili funkcionalne

onesposobljenosti. Informiranje uzorkovanih škola o njihovom sudjelovanju u PISA projektu te ujedno treća faza uzorkovanja, odnosi se na prikupljanje podataka učenika svake odabrane škole nakon kojeg se vrši slučajni odabir učenika. To je jedna od posljednjih aktivnosti planiranih za 2011. godinu i dovršenje se očekuje krajem prosinca ove godine.

9. Stručno usavršavanje i međunarodna edukacija za rad na projektu

Individualna edukacija za potrebe rada na projektu realizirana je prvenstveno kroz kontinuirano praćenje svih uputa na zaštićenim web stranicama MyPISA, OECD/SDG/OLIS i VegaSuite, kao i putem specijaliziranih priručnika za pojedine faze projekta (Material Preparation Manual, Sampling Manual, Translation and Verification Procedures, Data Management Manual, National Project Manager Manual, Technical Standards, KeyQuest Manual, SC Manual, TA Manual, SA Manual, Instructions for QAS, MAS Instructions, TAS Preparation Instructions, Instructions for PVS Completion, Study Programme Table, ISCO Coding Guide, Item Coding Guide, Instructions for BAS, Instructions for Booklet Assembling and Cluster Rotation).

Grupna edukacija odvijala se kroz sudjelovanje na obveznim međunarodnim sastancima nacionalnih projekt-menadžera i predstavnika Vijeća zemalja sudionica PISA 2012 ciklusa (NPM seminari i zasjedanja PGB-a) te kroz prisustvovanje na međunarodnom treningu vezanom za edukaciju ispravljачa/kodera ispitnih pitanja i unos podataka.

10. Informiranje javnosti i stručno usavršavanje prosvjetnih djelatnika

Informiranje šire javnosti o PISA procjeni i dobivenim pokazateljima putem tiskovina i drugih medija odvijalo se vrlo intenzivno, neposredno nakon objave rezultata (prosinac 2010. - siječanj 2011. godine), a tijekom cijele godine sukladno interesu i dostupnosti medijskog prostora. Redovito se ažurirao i sadržaj na web stranici PISA centra (www.pisa.hr). Osim toga je održan i značajan broj predavanja na predmetnim seminarima u organizaciji Agencije za odgoj i obrazovanje i time realiziran rad na stručnoj edukaciji različitih skupina županijskih voditelja s ciljem diseminacije konceptualnog pristupa PISA projekta. Održano je desetak seminara za ravnatelje, stručne suradnike i predmetne nastavnike na državnoj i regionalnoj razini kao i predavanja za Učiteljska vijeća zainteresiranih škola. U svrhu poboljšanja učeničkih rezultata u glavnom istraživanju 2012. godine, posebna pozornost posvećena je

informiranju učitelja i nastavnika Matematike obzirom da je matematička pismenost glavna ispitna domena u ovom ciklusu. Temeljem evidentiranja sudionika sljedećim je seminarima obuhvaćeno oko 2500 do 3000 prosvjetnih djelatnika:

- Akademija odgojnih znanosti Hrvatske, Zagreb 11.03.2011.
- Festival znanosti, Rijeka 11.04.2011.
- Državni seminar za učitelje Matematike osnovnih škola- predavanje i pedagoške radionice, Primošten, 27. i 28.04.2011.
- Državni seminar nastavnika Matematike srednjih škola – predavanje i pedagoške radionice, Primošten, 29. i 30.04.2011.
- Stručni aktiv nastavnika Matematike u gimnazijama grada Zagreba, MIOC, 18.05.2011.
- Vijeće za kurikulum, Zagreb, 30.05.2011.
- Županijsko vijeće učitelja Matematike osnovnih škola Zagreb zapad i jug, Zagreb, 31.05.2011.
- Županijsko vijeće učitelja Matematike osnovnih škola Zagreb istok i sjever, Zagreb, 1.06.2011.
- Međužupanijski seminar za učitelje i nastavnike Matematike osnovnih i srednjih škola, Dubrovnik, 4.06.2011.
- Županijsko vijeće nastavnika Matematike srednjih škola Bjelovarsko-bilogorske i Koprivničko-križevačke županije, Bjelovar, 10.06.2011.
- Vijeće za kurikulum, Zagreb, 14.06.2011.
- Međužupanijski seminar za učitelje Matematike osnovnih škola, Slavonski Brod, 23.08.2011.
- Međužupanijski seminar za učitelje Matematike osnovnih škola, Osijek, 24.08.2011.
- Međužupanijski seminar za učitelje Matematike osnovnih škola, Vinkovci, 25.08.2011.
- Međužupanijski seminar za učitelje Matematike osnovnih škola, Našice, 26.08.2011.
- Međužupanijski seminar za učitelje Matematike osnovnih škola, Varaždin, 29.08.2011.
- Seminar voditelja ŽSV nastavnika Hrvatskog jezika u srednjim školama, Zagreb, 29.08.2011.
- Međužupanijski seminar za nastavnike Matematike srednjih škola, Našice, 30.08.2011.

- Međužupanijski seminar za nastavnike Matematike srednjih škola, Osijek, 31.08.2011.
- Međužupanijski seminar za nastavnike Matematike srednjih škola, Slavonski Brod, 01.09.2011.
- Međužupanijski seminar za nastavnike Matematike srednjih škola, Koprivnica, 02.09.2011.
- Međunarodni dan pismenosti - predavanje o čitalačkim kompetencijama hrvatskih učenika u okviru pokazatelja PISA 2009 ciklusa, Zagreb, 09.09.2011.
- ETF-MZOŠ konferencija - okrugli stol na temu „Donošenje odluka koje se temelje na prikupljenim podacima i dokažljivim činjenicama radi učinkovitosti sustava obrazovanja i stručnog usavršavanja, Zagreb, 20.09.2011.
- Okrugli stol Hrvatske udruge školskih knjižničara o čitalačkim kompetencijama i problemima čitanja školske lektire, Zagreb, 11.11.2011.
- Predavanje za studente Učiteljskog fakulteta u Zagrebu, 12.12.2011.

Osim navedenog, unutar PISA centra obavljen je i niz administrativnih, financijskih i organizacijskih poslova potrebnih za učinkovito funkcioniranje provedbene jedinice. Također je organizirano komisijsko uništavanje ispitnih materijala iz PISA 2009 ciklusa i arhiviranje materijala iz probnog istraživanja PISA 2012 ciklusa.

4.5 OECD/TALIS

TALIS 2013 drugi je ciklus OECD-ova istraživanja o učiteljima, učenju i poučavanju. Povezano je s PISA istraživanjem, a za Hrvatsku 2011. godina označava prvu godinu sudjelovanja. U 2011. godini planiran je niz zadataka vezanih za pripremu novog ciklusa, oni su u potpunosti realizirani i to kroz:

1. Sudjelovanje u razvoju ispitnog instrumentarija

Realizirano je kroz analizu ponuđenog ispitnog instrumentarija u odnosu na nacionalni obrazovni sustav i njegov kontekst. O tome je podnešeno izvješće IDEG-u (stručnoj skupini za izradu instrumenata), OECD-ovu sekretarijatu za obrazovanje i međunarodnom kontraktoru (IEA-DPC).

2. Pilot-ispitivanje

Krajem kolovoza i početkom rujna realizirano je pilot-ispitivanje na uzorku od dvadesetak učitelja predmetne nastave i desetak osnovnoškolskih ravnatelja. Fokus grupe za procjenu ponuđenih upitnika radile su na izvornim engleskim verzijama i uz stručno vodstvo dale svoju ocjenu kvalitete i primjenjivosti takvih instrumenata. Potom je učinjena obrada podataka i podnesen izvještaj o provedenom pilot-istraživanju i njegovim ishodima.

3. Nacionalnu adaptaciju ispitnog instrumentarija za probno ispitivanje u 2012. godini

Konačne verzije međunarodnog ispitnog instrumentarija i priručnika za školske koordinateure potrebno je prevesti i potom izvršiti nacionalnu prilagodbu. Osim terminološkog usklađivanja u ovom je postupku niz pitanja prilagođen našem obrazovnom sustavu, neke su ispitne varijable dodane, a neke izostavljene. Pri tome se vodilo računa o stručnom (obrazovnom), financijskom i socijalnom kontekstu učiteljske profesije u Hrvatskoj. Verifikacija adaptiranih nacionalnih upitnika dobivena je krajem studenog, a postupak prevođenja, lektoriranja i pripreme za tisak bit će dovršen do kraja prosinca.

4. Sudjelovanje na sjednicama Vijeća zemalja sudionica

Tijekom godine u sjedištu OECD-a održane su tri dvodnevne sjednice na kojima je vođena rasprava o razvoju novog TALIS ciklusa i promjenama u odnosu na prethodni, o povezivanju s PISA istraživanjem i drugim izvorima statističkih pokazatelja u obrazovnim sustavima, donesene su odluke o izboru međunarodnog kontraktora zaduženog za provedbu istraživanja, usuglašeno imenovanje predstavnika u više stručnih tijela (Executive/Strategic Group, Tehnical Advisory Group, IDEG - skupina za izradu instrumenata), analiziran je i prihvaćen proračun projekta te su potvrđene odluke o nacionalnim opcijama. Osim toga, analizirani su i usvojeni ključni dokumenti za provedbu istraživanja (Tehnički standardi, Konceptualni okvir, Plan uzorkovanja) kao i istraživački instrumenti s pratećim priručnicima. Europska komisija i TUAC (Trade Union Advisory Comitee) također sudjeluju na svim sjednicama Vijeća zemalja sudionica i aktivno podržavaju novi TALIS ciklus svojim stručnim i financijskim doprinosom.

5. Sudjelovanje na sastancima nacionalnih projekt-menadžera i voditelja baze podataka

U ovoj godini su održana dva višednevna sastanka/seminara za nacionalne projekt-menadžere i jedan za voditelje baze podataka te sebinar za pripremu pilot-istraživanja. Ti su sastanci instruktivnog karaktera i izuzetno su važni za kvalitetnu i uspješnu implementaciju projekta. Osim analize i procjene ispitnog instrumentarija, usuglašavanja odrednica Konceptualnog okvira i Tehničkih standarda, sudionici dobivaju upute o komunikacijskoj strategiji u sklopu pripreme za probno istraživanje, postupku prikupljanja podataka za uzorkovanje ispitanika, instaliranje i korištenje posebnog softwera za izradu nacionalnog uzorka te konstruiranje i vođenje baze podataka tijekom implementacije projekta.

6. Završnu pripremu za probno ispitivanje

Ova etapa istraživanja odnosi se na prikupljanje statističkih podataka za uzorkovanje, izradu stratifikacijskog nacрта, definiranje nacionalnog uzorka učitelja odmah nakon dobivenog uzorka škola (kojeg za sve zemlje sudionice izrađuje Statistics Canada), početne kontakte sa uzorkovanim školama i pripremu baze ispitanika za probno istraživanje planirano za početak 2012. godine.

7. Informiranje javnosti i suradnje s Europskom komisijom

Najava novog međunarodnog istraživanja i motivacija prosvjetnih djelatnika da se u njega aktivno uključe realizirana je prilikom svakog od prethodno navedenih dvadesetak održanih predavanja na seminarima za učitelje i ravnatelje u osnovnim školama. Osim toga, objavljeno je i nekoliko članaka u Školskim novinama s ciljem pravodobnog informiranja cjelokupne učiteljske populacije. Opis TALIS istraživanja, njegovi ciljevi i očekivani pokazatelji nalaze se na PISA web stranici (www.pisa.hr), a trenutno je u tijeku ishodovanje dozvole i izrada zasebne TALIS web stranice. Također se radi i na pripremi informativne brošure, no tisak iste ovisi o financijskim sredstvima u 2012. godini.

Europska komisija objavila je natječaj za dodjelu financijske pomoći zemljama članicama EU za provedbu TALIS istraživanja, no nakon konzultacija internih pravnih normi dala odobrila da i Republika Hrvatska aplicira za takvu potporu. Stoga je pripremljena i kompletirana natječajna dokumentacija, podnesen zahtjev i u kolovozu

2011. potpisan ugovor o donaciji sredstava u iznosu koji pokriva 75% međunarodnih troškova RH, odnosno hrvatske članarine prema OECD-u.

4.6 IEA/ICILS

IEA - Međunarodno udruženje za vrjednovanje učeničkih postignuća pokrenulo je ICILS, novo Međunarodno istraživanje računalne i informacijske pismenosti učenika. Nacionalni centar za vanjsko vrednovanje obrazovanja, kao članica IEA-e, u njemu sudjeluje od 2010. godine, a 2011. druga je godina Projekta i odnosi se na pripremu za probno istraživanje početkom 2012. godine. Svi planirani zadatci su u potpunosti realizirani. Zadatci su bili sljedeći

1. Razvoj i validacija ispitnog materijala

Međunarodni istraživački centar ICILS-a (ACER - Australija) krajem 2010. i tijekom 2011. godine ponudio je desetak modula za procjenu definiranih učeničkih kompetencija u području računalne i informacijske pismenosti. Analiza ponuđenih modula uključivala je procjenu relevantnosti informacija, njihovu selekciju i korištenje uz primjenu odgovarajućih računalnih kompetencija učenika osmih razreda osnovne škole. Moduli su se više puta modificirali te je za svaku izmjenu podneseno novo nacionalno izvješće. Zemlje sudionice na taj su način međusobno uskladile ispitni materijal s konceptualnim okvirom za procjenu informacijske pismenosti i kompjutorskih kompetencija učenika. Ovaj dio projektnih zadataka okončan je tek krajem studenoga.

2. Priprema za probno istraživanje u 2012. godini

Kompjutorski moduli za testiranje učenika, online ankete za učenika, učitelje i školskog ravnatelja prevedeni su i lektorirani, izvršene su sve nacionalne prilagodbe i dobivena verifikacija, a trenutno je u tijeku istovjetna priprema pratećih priručnika za školskog koordinatora i ispitnog administratora. Do kraja prosinca sav će ispitni materijal biti spreman za upotrebu. Za potrebe uzorkovanja škola prikupljeni su svi potrebni statistički podatci, izrađen stratifikacijski nacrt i baze podataka uredno poslano DPC-u koji je krajem studenoga izradio uzorak za probno i glavno istraživanje.

3. Testiranje računalne platforme za provođenje ispitivanja

Usporedno s razvojem ispitnih modula radilo se i na testiranju računalne platforme za provođenje testiranja i tijekom godine višekratno podneseno nacionalno izvješće DPC-u. Konačna verzija softwera dobivena je tek početkom prosinca te je u tijeku njegovo instaliranje i podešavanje nacionalnih varijabli za izradu uzroka učenika i učitelja unutar uzorkovanih škola.

4. Sudjelovanje na međunarodnim sastancima nacionalnih koordinatora ICILS istraživanja

Tijekom 2011. godine održana su tri višednevna sastanka za nacionalne koordinate ICILS istraživanja od kojih su dva uključivala jednodnevni produžetak za voditelje baze podataka. Osnovna je svrha ovih sastanaka analiza, procjena i međunarodno usklađivanje ispitnog instrumentarija, sukladno Konceptualnom okviru, edukacija sudionika o pripremi i organizaciji probnog istraživanja, proceduri uzorkovanja ispitanika te praktični trening za instaliranje, podešavanje i kompetentno korištenje posebnog softwera za konstruiranje i vođenje baze podataka tijekom implementacije projekta. Osim toga, dva dana zadnjeg seminara nacionalnih koordinatora bila su posvećena vježbi online kodiranja učeničkih odgovora otvorenog tipa.

Suradnja s Europskom komisijom u svezi financijske potpore za provedbu ovog istraživanja ostvarena je na isti način kao i za TALIS te se stoga u ovom izvješću neće ponavljati. Ključno je da su za ICILS istraživanje odobrena sredstva u visini 75% od iznosa međunarodne članarine prema IEA-u i to za 2011. i retroaktivno za 2010. godinu.

5. DRŽAVNA MATURA

5.1 PRIPREMA ISPITNOG MATERIJALA

Formiranjem Odjela za pripremu ispitnog materijala Centar je uspostavio stručni tim – stručne koordinate: za Hrvatski jezik i jezike nacionalnih manjina, strane jezike, društveno humanističko područje kao i prirodoslovno-matematičko područje. Stručni koordinatori preuzimaju ulogu voditelja i stručnog vođenja izrade ispita prema specifikacijama Centra. Uspostavljena je stručna koordinacija između svih područja koju obavljaju stručni koordinatori. Centar na navedeni način osigurava u 2011. godini cjeloviti nadzor nad sadržajem ispitnog materijala.

U 2011. godini, zahvaljujući radu ovog odjela, svi ispiti za državnu maturu 2011./2012. završeni su do listopada 2011. godine, a i po prvi put su stručno i metodički recenzirani.

Centar je organizirao tri dvodnevne radionice za izradu ispitnih zadataka i time osposobio više od 200 nastavnika osnovnih i srednjih škola za izradu ispita. Vođenje radionica i predavanja na radionicama održali su stručni koordinatori.

Kao sljedeći korak ka unapređenju rada Centra je formiranje novih stručnih timova za izradu ispita državne mature. Imenovana su povjerenstva za izradu ispita državne mature za obvezne predmete (Hrvatski jezik, Matematika, Engleski i Njemački jezik), a vođenje ovih povjerenstava povjeren je stručnim koordinatorima. Centar je u 2011. godini upravo na navedeni način započeo uspostavljanje cjelovite odgovornosti nad središnjim dijelom svog posla izradom ispitnog materijala koja je do sada bila povjerena stručnim radnim skupinama.

5.2. ORGANIZACIJA I PROVOĐENJE ISPITA

Državna matura provedena je u tri ispitna roka: ljetni, jesenski i zimski u 2011. godini. Provedba ljetnoga roka provodila se od travnja do lipnja, jesenskoga roka u kolovozu i rujnu dok se zimski rok, koji se odnosio samo na redovne učenike gimnazijskoga programa, provodio u prosincu.

U pripremi i provedbi državne mature na ljetnome, jesenskome i zimskome roku Centar je kontinuirano surađivao:

- s ispitnim koordinatorima
- sa županijskim ispitnim koordinatorima
- sa školskim ispitnim povjerenstvima
- s ocjenjivačima
- s korektorom, lektorom i grafičarima pripreme tiska
- s dežurnim nastavnicima
- s Agencijom za odgoj i obrazovanje
- s Agencijom za strukovno obrazovanje
- s Agencijom za visoko obrazovanje
- s Nacionalnim informacijskim sustavom prijava na visoka učilišta (NISPVU)
- s tiskarom AKD koja je tiskala ispite
- s Hrvatskom poštom – distribucija ispita u škole i dostava ispita u Centar nakon provedbe
- s Centrom za odgoj i obrazovanje „Vinko Bek” – priprema i Ispitni materijali tiskali su se na brajicu
- s Medicinskim fakultetom
- s Učiteljskim fakultetom
- s Hrvatskim studijima

Ostvareni i planirani zadatci Centra na razini samog Centra, na razini škola – prema učeniku te prema ispitnim koordinatorima i školskim ispitnim povjerenstvima:

- osiguravanje tajnosti ispitnih materijala u procesu pripreme, tiska i distribucije – do provedbe državne mature
- izradba obrazaca za pripremu, provedbu i praćenje državne mature
- provjera logističke podrške školama
- koordinacija i praćenje rada ispitnih koordinatora i školskih ispitnih povjerenstava
- prikupljanje podataka za Središnji registar
- organizacija praćenja provedbe ispita u školama
- organizacija stručnih seminara za osposobljavanje ocjenjivača za vrjednovanje ispita državne mature
- pravovremena obradba rezultata ispita
- pravovremeno informiranje o načinu polaganja ispita državne mature

- predavanja i tribine za učenike
- tisak Vodiča kroz ispite
- svakodnevna komunikacija i odgovori na pitanja (mrežna stranica, elektronička pošta)
- tisak materijala informativnoga sadržaja (brošure, letci, novinski članci)
- omogućavanje provedbe ispita u skladu s potrebama učenika s teškoćama
- trening i priprema ispitnih koordinatora za kvalitetnu provedbu ispita (uključujući i osiguravanje tajnosti ispitnih materijala, njihovo preuzimanje u školama i dostavljanje u Centar)
- edukacija ispitnih koordinatora o potrebnim aktivnostima za ostvarivanje prava na prilagodbu ispitne tehnologije za učenike s teškoćama
- edukacija ispitnih povjerenstava o načinu ispravnog provođenja ispitnoga postupka te svi ostali poslovi koji se pokazuju nužnim tijekom provedbe probne državne mature
- snimanje video-urataka o načinu provedbe ispita državne mature

5.3 PRIPREME I PROVEDBA DRŽAVNE MATURE U 2011. GODINI

Zadatci Centra u razdoblju pripreme za državnu maturu u 2011. Godini:

- edukacija ispitnih koordinatora
- komunikacija s ispitnim koordinatorima
- praćenje tijeka prijave učenika i ostalih kandidata za pisanje ispita državne mature
- imenovanje i raspored osoba koji će nadgledati provedbu ispita državne mature
- objava javnoga poziva za vanjske suradnike – osobne pomagače učenika, edukacija i provjera sposobnosti prijavljenih kandidata te imenovanje pomagača
- imenovanje ocjenjivača za pojedini predmet

Centar je tijekom pripreme za državnu maturu izradio sljedeće materijale:

- ispiti državne mature (četiri istovrijedne inačice)
- sažetci za izradbu vodiča za učenike i nastavnike
- upute za provedbu ispita u ispitnim prostorijama

Ispitni koordinatori bili su kao i dosada najvažniji sudionici pripreme i provedbe ispita državne mature. U pripremi i provedbi državne mature u četvrtim razredima gimnazijskih i četverogodišnjih strukovnih programa sudjelovalo je 375 ispitnih koordinatora iz 373 srednje škole u kojima su se provodili ispiti državne mature s područja cijele Republike Hrvatske (prilog 6).

Poslovi i zadatci ispitnih koordinatora prema Pravilniku o polaganju državne mature:

- osiguravanje i provjeravanje popisa i prijava učenika za ispite
- zaprimanje, zaštita i pohranjivanje ispitnih materijala
- osiguravanje prostorija za provođenje ispita
- nadzor provođenja ispita i osiguravanje pravilnosti postupka provedbe ispita
- povrat ispitnih materijala u Centar
- informiranje svih učenika o sustavu vanjskoga vrjednovanja te zadacima i ciljevima vrjednovanja
- savjetovanje učenika o sustavu vanjskoga vrjednovanja te zadacima i ciljevima vrjednovanja
- savjetovanje učenika o odabiru izbornih predmeta državne mature
- informiranje učenika o postupku provođenja ispita te koordiniranje prijavljivanja ispita na razini škole
- pravovremeno dostavljanje rezultata ispita učenicima
- vođenje brige u školi o provedbi prilagodbe ispita za učenike s teškoćama
- informiranje nastavnika o sustavu, zadacima i ciljevima vanjskoga vrjednovanja te savjetovanje i pružanje podrške
- sudjelovanje na stručnim sastancima koje organizira Centar
- organiziranje tematskih sastanaka na kojima se raspravlja i informira o svim pitanjima i novostima u svezi vanjskoga vrjednovanja
- osiguravanje pravovremene dostupnosti informacija i publikacija za nastavnike
- surađivanje s roditeljima u savjetovanju učenika glede odabira izbornih predmeta državne mature
- unošenje i upotpunjavanje matičnih podataka učenika u bazu podataka
- unošenje prijava za ispite u suradnji s učenicima. (PRILOG

Prema Pravilniku o polaganju državne mature, pripreme i druge radnje u svezi s organizacijom i provedbom državne mature u školi provodi Školsko ispitno povjerenstvo. Školsko ispitno povjerenstvo čine: ravnatelj, koji je po položaju predsjednik povjerenstva i šest članova iz reda nastavnčkoga vijeća od kojih je jedan

ispitni koordinator. Ravnatelj imenuje Povjerenstvo u rujnu za tekuću školsku godinu, a za svaki ispitni rok za provedbu ispita ravnatelj imenuje dežurne nastavnike. Plan i program rada Školskoga ispitnoga povjerenstva i dežurnih nastavnika tijekom provedbe ispita dio je godišnjega plana i programa rada škole.

Poslovi Školskoga ispitnoga povjerenstva:

- utvrđivanje preliminarnoga popisa učenika za polaganje ispita na temelju zaprimljenih predprijava i dostavljanje Centru
- utvrđivanje konačnoga popisa učenika koji su ispunili uvjete za polaganje ispita i dostavljanje Centru
- odlučivanje o opravdanosti nepristupanja učenika polaganju ispita
- zaprimanje prigovora učenika u svezi s nepravilnostima provedbe ispita i prigovora učenika na ocjene te dostavljanje pismenoga mišljenja Centru
- utvrđivanje ostalih poslova nastavnika u provedbi ispita
- obavljanje drugih poslova koji proizlaze iz naravi provedbe ispita.

Dežurni nastavnici koji vode i nadziru provođenje ispita imenuje ravnatelj škole. To ne smiju biti nastavnici predmeta koji se polažu toga dana. Jedan od dežurnih nastavnika obavlja ulogu voditelja ispitne prostorije. I jedni i drugi imaju Upute koje je pripremio Centar, a detaljno opisuju postupanje dežurnih nastavnika u ispitnoj prostoriji od trenutka preuzimanja ispitnih materijala do njihove predaje ispitnomu koordinatoru nakon ispita. Upute sadržavaju i tekst kojim se voditelj ispitne prostorije obraća pristupnicima tijekom ispita.

Dužnosti voditelja ispitne prostorije:

- prije ulaska u prostoriju prozvati učenike, provjeriti njihov identitet prema podacima iz prijave učenika i usmjeriti ih na njihovo mjesto (popuniti obrazac o pristupanju i ponašanju učenika – Obrazac 6)
- učenicima pročitati upute za polaganje ispita (opća uputa za ispit i uputa za rješavanje testa i upitnika)
- uputiti učenike na pravila ponašanja na ispitu
- nagledati ispit
- odgovoriti na pitanja učenika koja nisu vezana uz sadržaj ispitivanja nego uz ispit uopće
- po potrebi opomenuti i udaljiti učenika s ispita i poduzeti druge mjere u posebnim situacijama
- pratiti vremenski tijek ispita

- zaključiti ispit
- zapakirati ispitni materijal
- popuniti obrazac o provedbi ispita

Dužnosti dežurnih nastavnika:

- podijeliti ispitni materijal učenicima
- nadgledati ispit
- odgovoriti na pitanja učenika koja nisu vezana uz sadržaj ispitivanja nego uz ispit uopće
- otpratiti učenika koji nužno treba izaći iz razreda
- prikupiti ispitni materijal

Nacionalni centar za vanjsko vrednovanje obrazovanja 10. siječnja 2011. godine objavio je javni poziv za izbor ocjenjivača za vrjednovanje zadatka otvorenoga tipa iz Hrvatskoga jezika, Engleskoga jezika, Njemačkoga jezika, Francuskoga jezika, Talijanskoga jezika, Španjolskoga jezika, Grčkoga jezika, Latinskoga jezika, Češkoga materinskoga jezika, Mađarskoga materinskoga jezika, Srpskoga materinskoga jezika, Talijanskoga materinskoga jezika, Matematike, Biologije, Etike, Filozofije, Fizike, Geografije, Glazbene umjetnosti, Informatike, Kemije, Likovne umjetnosti, Logike, Politike i gospodarstva, Povijesti, Psihologije, Sociologije i Vjeronauka. Natječaj za izbor ocjenjivačkih skupina za državnu maturu trajao je 30 dana. Na javni poziv mogli su se javiti sve zainteresirane osobe koje udovoljavaju navedenim uvjetima, neovisno o tome jesu li do sada sudjelovale u poslovima vrjednovanja ispita, a prednost prilikom odabira imali su kandidati:

- koji su sudjelovali u dosadašnjem vrjednovanju ispita koje je provodio Centar
- koji se prijavljuju za predmete obveznoga dijela državne mature i koji su sudjelovali na obuci za ocjenjivanje zadataka otvorenoga tipa, organiziranoj tijekom studenoga i prosinca na županijskim stručnim vijećima

Centar je sudjelovao u organizaciji instruktorskih seminara za osobe koje će sudjelovati na vrednovanju ispita državne mature u 2011. godini. Osigurana su mjesta za održavanje skupova, upućeni pozivi ocjenjivačima, organizirana dežurstva studenata, umnoženi materijali za edukaciju, potvrde o sudjelovanju. Na seminarima je ukupno sudjelovalo 1115 sudionika. Na temelju članka 4. Zakona o Nacionalnome centru za vanjsko vrednovanje obrazovanja (NN, 151/04.) i članka 34. Statuta Nacionalnoga centra za vanjsko vrednovanje obrazovanja (NN, 01/06.) ravnatelj je

donio odluke o imenovanju ocjenjivača na državnoj maturi. Odluke o imenovanju ocjenjivača donesene su za svaki predmet posebno.

Učenici su se prijavljivali za ispite državne mature u 2010./2011. godini i to prema vremeniku:

- Od 1. prosinca do 31. siječnja 2011. godine – za ljetni ispitni rok
- do 11. do 20. srpnja 2011. godine – za jesenski ispitni rok
- od 1. do 30. listopada 2011. godine – za zimski ispitni rok

Nacionalni centar za vanjsko vrednovanje obrazovanja 3. svibnja 2011. godine objavio je javni poziv za izbor osoba koji će nadzirati provedbu ispita državne mature u školskoj godini 2010./2011. Na javni poziv mogli su se javiti svi zainteresirani nastavnici četverogodišnjih srednjih škola i nastavnici na visokim učilištima u Republici Hrvatskoj.

Prema članku 5. Pravilnika o polaganju državne mature, učenik je uspješno položio državnu maturu ako je uspješno završio nastavni plan i program za gimnazije te položio sve ispite iz obveznoga dijela državne mature te mu se izdaje svjedodžba o državnoj maturi. Srednje obrazovanje učenika u strukovnim i umjetničkim programima obrazovanja, koji traju najmanje četiri godine, završava izradbom i obranom završnoga rada u organizaciji i provedbi škole. Učenicima strukovnih i umjetničkih programa se za položene ispite državne mature izdaje potvrda o položenim ispitima. Pristupnicima koji su prijašnjih godina završili svoje srednjoškolsko obrazovanje, a polagali su ispite državne mature izdaje se potvrda o položenim ispitima. Centar je u suradnji s Narodnim novinama izdavao potvrde o položenim ispitima državne mature za pristupnike koji su završili svoje srednjoškolsko obrazovanje prije 2010. godine.

Nacionalni centar za vanjsko vrjednovanje obrazovanja sklopio je ugovore s Medicinskim Fakultetom u Zagrebu, Učiteljskim Fakultetom u Zagrebu i Hrvatskim Studijama za organizaciju provedbe dodatne provjere znanja:

- Medicinski fakultet: ispiti iz predmeta – Biologija, Fizika i Kemija
- Učiteljski fakultet - Test Informiranosti
- Hrvatski Studiji – Test apstraktnoga mišljenja

Osim ispitnih kataloga i ispitnih materijala, bilo je neophodno napraviti i dodatne materijale čija je namjena bila kvalitetno pripremiti učenike, nastavnike i škole za provedbu ispita. U tu svrhu pripremljeni su ovi materijali:

- Kalendar provedbe ispita državne mature u 2011. godini
- Vodič za učenike i nastavnike
- Upute za ispite državne mature
- Obrasci za ispitne koordinate, dežurne nastavnike i osobne pomagače
- Upute za ocjenjivače

Prema Pravilniku o polaganju državne mature, članak 19., pristupnik je mogao iz opravdanih razloga odjaviti polaganje prijavljenih ispita, najkasnije deset radnih dana prije početka ispita.

Na temelju podataka o prijavljenim učenicima za ispite državne mature i na temelju generiranih raspreda ispitnih prostorija, Centar je došao do podataka o broju potrebnih CD-ova za slušni dio ispita iz

- Engleskoga jezika A – razina: 2000 komada
- Engleskog jezika B – razina: 1900 komada
- Njemačkoga jezika A – razina: 700 komada
- Njemačkog jezika B – razina: 700 komada
- Talijanskoga jezika A – razina: 300 komada
- Talijanskog jezika B – razina: 70 komada
- Španjolskoga jezika A – razina: 100 komada
- Španjolskoga jezika B – razina: 10 komada
- Francuskoga jezika A – razina: 120 komada
- Francuskoga jezika B – razina: 20 komada
- Glazbene umjetnosti: 100 komada

CD-i su umnažani u izdavačkoj kući Suzy uz nadzor djelatnika Centra.

Tisak ispitnih materijala vršio se u Agenciji za komercijalnu djelatnost (AKD) i u prostorijama Nacionalnoga centra za vanjsko vrednovanje obrazovanja. Tisak ispita za Učiteljski fakultet i Medicinski fakultet vršio se u Agenciji za komercijalnu djelatnost (AKD).

Osim redovnih učenika koji završavaju četvrti razred gimnazije i četverogodišnje strukovne škole, ispitima državne mature imaju pravo pristupa i kandidati koji su svoje školovanje završili prošle godine ili prijašnjih godina. „Stari maturanti“ su kandidati koji su prošle godine, odnosno 2009./2010. godine završili školovanje i iz nekoga razloga su ponovio odlučili polagati ispite državne mature. Kandidati, koji su kao redovni učenici srednje obrazovanje završili školske godine 2009./2010., ispite su polagali u školama u kojima su završili 4. razred srednjega obrazovanja i bili su dužni provjeriti nalaze li se na popisu za polaganje ispita u toj školi, odnosno javiti se ispitnome koordinatoru. U suradnji s srednjim školama i visokim učilištima, Nacionalni centar za vanjsko vrednovanje obrazovanja organizirao je provedbu ispita državne mature za pristupnike (kandidate) koji su srednjoškolsko obrazovanje završili prije školske godine 2009./2010. Ispiti su se provodili u Zagrebu, Osijeku, Slavonskom Brodu, Rijeci, Splitu, Šibeniku, Imotskome, Metkoviću, Dubrovniku i Virovitici.

Ukupno je bilo dostavljeno 238 zahtjeva za prilagodbu ispita državne mature za učenike s teškoćama. Povjerenstvo za procjenu zahtjeva posao je obavilo u razdoblju od 27. siječnja do 15. ožujka 2011. godine te su svim učenicima dostavljene pojedinačne odluke o prilagodbi ispitne tehnologije za svaki ispit kojem su pristupali. Iako su neki zahtjevi odbijeni, a neki samo djelomično usvojeni, na odluke nije bilo žalbi. Na brajici su izrađeni ispiti iz: Hrvatskoga jezika A razina, Matematike B razina, Engleskog jezika A razina i Psihologije. Za font 14 prilagođeni su i izrađeni svi ispiti osim materinskih jezika, Španjolskoga i Grčkoga jezika. Edukacija osobnih pomagača provedena je 26. veljače 2011. godine. Stručna skupina za provedbu edukacije i izbor osobnih pomagača predložila je 81 stručnjaka koje je ravnatelj Centra imenovao za obavljanje poslova stručne pomoći učenicima na ispitima državne mature. Svi imenovani stručnjaci odlično su odradili svoj posao i ni na jednom ispitu nije bila potrebna zamjena. Ocjenjivanje svih ispita s prilagodbom organizirano je i izvršeno u suradnji ocjenjivača i stručnjaka edukacijsko-rehabilitacijskog profila.

Dana 08. prosinca 2011. godine u sklopu Odjela za organizaciju i provođenje ispita a na temelju odluke Upravnoga vijeća Nacionalnoga centra za vanjsko vrednovanje obrazovanja formiran je Odjeljak za komunikaciju s obrazovnim ustanovama - Call centar (pozivni centar).

Poslovi i zadatci Call-centra (pozivnog centra):

- prikupljanje prijedloga imenovanja ispitnih koordinatora u srednjim školama, priprema za imenovanje, otprema imenovanja školama i MZOŠ-u, arhiviranje i ažuriranje podataka o imenovanima
- prikupljanje popisa školskih ispitnih povjerenstava u srednjim školama za provedbu ispita državne mature
- priprema objave javnog poziva za ocjenjivače ispita državne mature
- prikupljanje dokumentacije ocjenjivača za ispite koji su na državnoj maturi, njihovo elektronsko evidentiranje i sortiranje za ljetni rok
- priprema za imenovanje članova ocjenjivačkih skupina za sve predmete ispita državne mature ljetnoga roka
- obavještavanje ocjenjivača o imenovanju, mjestu i datumu ocjenjivanja i organizacija smještaja i prijevoza od mjesta smještaja do mjesta ocjenjivanja u ljetnome roku (oko 1200 osoba)
- odjava ispita koji su bili prijavljeni u ljetnome i jesenskome roku, učenika i kandidata
- organizacija ocjenjivača (oko 300 osoba), svih ispita za ocjenjivanje ispita državne mature jesenskoga roka
- odgovaranje na pitanja putem telefona i e-maila učenicima, profesorima, kandidatima, roditeljima; obučavanje i obavještavanje zaposlenih u pozivnom centru o novostima u radu NCVVO-a i načinu odgovaranja na upite stranaka; priprema i sudjelovanje na stručnim seminarima organiziranih za ispitne koordinatore srednjih škola prema utvrđenom rasporedu objavljenom na mrežnoj stranici NCVVO-a

U razdoblju od 1. do 15. listopada 2011. godine trajale su predprijava učenika završnih razreda četverogodišnjih srednjih škola u Republici Hrvatskoj za polaganje ispita državne mature u ljetnome roku školske godine 2011./2012. Predprijava su se provodile popunjavanjem obrasca za predprijava. Popunjene i potpisane obrasce predprijava učenici su trebali zaključno s 15. listopada 2011. predati ispitnomu koordinatorskom centru. Pristupnici koji su već završili srednje obrazovanje u Republici Hrvatskoj ili su ga završili ili ga završavaju izvan Republike Hrvatske, nisu dužni ispuniti predprijava.

Centar je organizirao seminare za ispitne koordinatore na temu pripreme i provedbe državne mature u školskoj godini 2011./2012. i ostalih poslova prema odlukama Nacionalnoga centra za vanjsko vrednovanje obrazovanja.

Centar se koristio informacijskom potporom koju mu je pružao Nacionalni informacijski sustav prijava na visoka učilišta, koji je omogućio prijavu učenika na ispitna državna mature kao i njihovo rangiranje za upise na visoka učilišta. Podatci koji su dobiveni iz e-matice o učenicima prihvaćeni su u sustav NISpVU i smatraju se točnima, no za njihovu točnost odgovara škola, odnosno MZOŠ kao vlasnik sustava. Isto tako sustav NISpVU je cjelovit sustav koji se koristi i kao sustav za potporu provođenju ispita državne mature, no njegov vlasnik je Agencija za znanost i visoko obrazovanje; stoga je u studenome 2011. godine pokrenuta inicijativa za razdvajanje ta dva sustava i izgradnji Središnjeg registra državne mature, koji zakonskim obvezama vodi Centar i za njegov sadržaj u cijelosti odgovara samostalno.

5.4 ANALIZE REZULTATA ISPITA DRŽAVNE MATURE

Nakon provedbe ispita državne mature 2011. godine, provedene su statističke i psihometrijske analize svih ispita ljetnoga roka. Detaljni rezultati provedenih analiza predstavljeni su stručnim radnim skupinama za izradu ispita državne mature. Cilj ovih analiza bio je utvrditi razinu unutarnje valjanosti svakoga pojedinačnoga ispita te obilježja svakoga pojedinoga zadatka. Ovakva analiza potrebna je kako bismo u što većoj mjeri bili sigurni da su rezultati postignuti na nekome ispitu doista pravi pokazatelji znanja određenih nastavnih sadržaja. Nadalje, povratne informacije o obilježjima pojedinih zadataka i cjelokupnoga ispita važne su članovima stručnih radnih skupina kako bi mogli napredovati u izradbi novih zadataka i ispita.

Radi utvrđivanja navedenih obilježja izračunati su sljedeći parametri za svaki ispit: osnovna deskriptivna statistika ispita (aritmetička sredina ukupnih rezultata, standardna devijacija ukupnih rezultata), težina zadataka i njihova diskriminativnost, Cronbachov α koeficijent kao pokazatelj pouzdanosti ispita te je utvrđena faktorska struktura ispita. Histogramski su prikazani ukupni rezultati pristupnika na svakom ispitu. Mozaik dijagramom je prikazan odnos školskih ocjena i ocjena na ispitima državne mature. Za zadatke višestrukoga izbora izračunati su postotci biranja pojedinoga odgovora kako bi se moglo zaključiti o kvaliteti i funkcioniranju ometača.

Da bi se za ispit mogli izračunati navedeni parametri, nužno je da za ispit postoji barem 200 rezultata, tj. da je taj ispit pisalo barem 200 učenika.

Tijekom listopada i studenoga 2011. Centar je napisao izvještaj o ovim analizama pod naslovom „Statistička i psihometrijska analiza ispita državne mature“.

Za jesenski i zimski rok državne mature 2011. godine provedene su statističke analize te je izrađena prezentacija s izvještajima, vezana uz broj prijava polaganja pisanje državne mature, tablica s deskriptivnim statistikama, histogramima s prikazom postotne riješenosti pojedinog ispita (globalni, stratificirani), dijagramima s pravokutnikom s prikazom postotne riješenosti pojedinog ispita te sa stupačastim dijagramima (horizontalni, stakirani) s prikazom ocjena na državnoj maturi u odnosu na srednju školu za pojedini ispit. Također je načinjena analiza distraktora za svaki pojedini ispit. Dodatno je napravljena analiza distraktora sa stratifikacijom po kvartilima te prema strukovnim i umjetničkim sektorima te gimnazijskim programima.

Djelatnici Centra su prema potrebi sudjelovali na sastancima stručnih radnih skupina za izradu ispita te davali metodološke opaske o zadacima u nastajanju.

Tijekom lipnja i srpnja 2011. godine održane su prezentacije psihometrijskih analiza za većinu stručnih radnih skupina za ispite Državne mature. Rezultati provedenih psihometrijskih analiza predstavljeni su svakoj stručnoj radnoj skupini za onaj predmet za koji je ta stručna radna skupina izrađivala ispit.

Tijekom rujna 2011. godine provođena je metodološka recenzija inačica ispita za državnu maturu 2012. godine. Djelatnici Centra bili su zaduženi za pojedine ispite državne mature prema području: Matematika, Hrvatski jezik, prirodoslovno područje, društveno i društveno-humanističko područje, materinski jezici i strani jezici. Djelatnici Centra su nakon obavljene metodološke recenzije sudjelovali na sastancima sa stručnim radnim skupinama za ispite iz područja koje im je dodijeljeno. Na sastancima su se ispiti metodološki dorađivali prema sugestijama djelatnika odjela ukoliko je postignut dogovor sa skupinom. Nakon dorade, po potrebi su pojedini ispiti ponovno metodološki recenzirani.